

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

Svmmæ Virtvtvm, Et Vitiorvm, per figuras, Svmmarivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

S V M M Æ V I R T V T V M,

E T V I T I O R V M,

per figuras,

S V M M A R I V M.

FIDES generat } Victoriā,
 } Iusticiā,
 } Gloriā.

¶ De primo, 1. Io. 5. Hæc est victoriā quæ vincit mundum, fides nostra. Sed nota q̄ omne quod est in mundo, aut est concupiscentia, &c. 1. Io. 2. Ista tria vincuntur fide incarnationis, passionis, ascensionis. De secundo, Gen. 15. Credidit Abraham Deo, & reputatum est, &c. De tertio, Apoc. 2. Esto fidelis vsq; ad mortem. Hæc notantur, ad Heb. 11. ibi, Sancti per fidem vicerūt, &c.

Item Fides } A peccato purgat,
 } Animam saluat,
 } In tentatione confortat.

¶ De primo, Act. 5. Fide purificans corda eorū. De secundo, Luc. 17. Fides tua te saluam fecit. De tertio, Heb. 11. Fortes facti sunt in bello. Est enim sicut clypeus & lorica. 1. Thef. 5. Induti lorica fidei. Ephes. 6. In omnibus sumentes scutum fidei. Hebræor. 11. Fide muri Iericho corruerunt.

Item Fides } Mentem illuminat,
 } Tentationes mitigat,
 } Filios Dei parit.

¶ De primo, Luc. 18. Respice, fides tua te saluum fecit. De secundo Heb. 11. Fide transierunt mare rubrum. De tertio, Io. 1. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei, &c.

Item Fides } Virtutes generat,
 } Confusionem deuitat,
 } Christum ad orandum incitat.

¶ De primo, Augu. Fides bonorum operum fundamentum. Fides humana salutis est indicium. Matth. 7. Fundata enim erat supra firmam petram. Hæc ratione dicitur mater & radix virtutum: & hoc intellige quo ad motus, non quo ad habitus. De secundo, Rom. 10. Qui credit in illum, non confundetur. De tertio, Ioan. 17. Non pro his rogo tantum, sed & pro his qui credituri sunt per verbum eorū in me.

Q Q 2

SVMMA VIRT. ET VIT.

Item fides est } Miraculorum,
 } Sacramentorum,
 } Scripturarum,

¶ De primo, Matth. 17. Signa autē eos qui crediderint, hæc sequentur. Item: Omnia possibilia sunt credenti. Eiusdem 9. Descendo, Greg. Fides nō habet meritum cui, &c. De tertio, Hebr. 11. Credere oportet accedentem ad Deum.

Item fides } Vitam tribuit,
 } Beatum reddit,
 } Terrena contemnit.

¶ De primo, Apost. Rom. 1. Iustus ex fide vivit. Io. 11. Qui credit in me, etiā si mortuus fuerit, vivet. Intellige de vita gratiæ. Itē gloriæ, Marc. 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, &c. De secundo, Ioan. 20. Beati qui non viderunt, & crediderunt. De tertio, Hier. Qui veram fidem de Deo habet, nō quærit in his miseris fieri dives. Nota q̄ iste contemnit diuitias, delicias, & honores. Quæ tria notantur Hebr. 11. Fide Moyses grandis factus

Item fides debet esse } Charitate formata,
 } Constantia fundata,
 } Humilitate subiecta.

¶ De primo, Iaco. 2. Fides sine operibus mortua est. De secundo, Matt. 17. Si habueritis fidem sicut granū sinapis. Licet modicum sit, tamen est acerbum & feruidum: sic fuerunt martyres qui sua corpora tradiderunt. De tertio, Apostolus 2. Cor. 10. In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. Fides super omnem sensum est, & naturam, & intellectum.

Spes operatur } A peccato liberationem,
 } A diabolo protectionem,
 } Orationis exauditionem.

¶ De his tribus in Psal. Quoniam in me sperauit, &c. Aug. Dulcis Iesus, sub quo nemini desperandum.

Item est spes } Veniæ,
 } Gratiæ,
 } Gloriæ.

¶ De primo, Aug. O breue verbū, peccauit. O tres syllabæ q̄ portas aperiuūt paradisi. De secundo Job 14. Lignū habet sp̄s si peccatum fuerit. De tertio, Aug. Nos cū illo p̄ sp̄e in cælo, ipse nobiscū in terra p̄ charitatē. Gr̄e. Spes sine meritis nō est spes, sed p̄sumptio.

Item spes confert } Gratitude,
 } Agilitatem,
 } Dei inhabitationem.

¶ De

PER FIGURAS.

¶ De primo, Psal. Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius.
De secundo, Esa. 40. Qui autem sperant in Domino, murabunt
fortitudinem. De tertio Psal. Latentur omnes qui sperant in
te, in æternum exultabis, & habitabis in eis.

Diligere Deum est } Vtile,
} Delectabile,
} Honestum.

¶ De primo, i. Io. 4. Qui manet in charitate. De secundo, Augu.
Solut sine molestia animatur, cum iucunditate amplectitur, cū
securitate desideratur. De tertio, Augu. Suaue mihi factum est,
&c. vnde vestis nuptialis dicitur.

Item Charitas } Rationabilem illuminat,
} Concupiscibilem inebriat,
} Irascibilem confortat.

¶ De primo, Ansel. O immarcescibilis decor, & purus. De secun-
do, Aug. Quis mihi det, vt venias in cor meum, &c. Est enim
charitas vinum Cypri. De tertio, Cant. 8. Fortis est vt mors di-
lectio. Hæc inseparabilem separauit, immortalem occidit, Lau-
rentium assauit, Bartholomæum excoriauit.

Item Charitas } Incipientes mundat,
} Proficientes ditat,
} Perfectos glorificat.

¶ De primo, Luc. 7. Dimissa sunt ei, &c. De secundo, Aug. Secta-
mini charitatem, sine qua diues pauper est, & cū qua pauper di-
ues. De tertio, Iudic. 5. Domine, qui diligunt te, quasi sol in ortu
suo splendet, ita rutilant.

Item diligitur Deus } Intellectu sine errore,
} Memoria sine obliuione,
} Voluntate sine contradictione.

¶ De primo, Apostol. 1. Cor. 12. Adhuc excellentiorē viam vo-
bis demonstro. De secundo, Prou. 17. Omni tempore diligit qui
amicus est, quia amore Dei delectatur iugiter. De tertio, Aug.
Gratis ametur, & opus quo ministratur ei merces sit cum illo.

Item Charitas } Opera facit vtilia & aurea,
} Restituit amissa,
} Aliena facit propria.

¶ De primo, Greg. Non habet aliqd viriditatis ramus boni ope-
ris, &c. Apof. 1. Cor. 13. Si linguis ho. loquar. Honorabilis esset la-
pis, quo si quicquā tāgeretur, torū aureū esset. De secundo, nota q
charitas est ann. Iubileus in quo redibūt possessiones ad pprios
possessores. De tertio, Aug. Quicquid in alio diligo, mea facio.

SVMMA VIRT. ET VIT.

Item Charitas } Mentem accendit,
 } Securum reddit,
 } Peccata operit.

¶ De primo, Luc. 12. Ignem veni mittere, &c. Augu. O amor qui semper ardes. De secundo, Augu. Habe charitatem, & fac quod vis. De tertio, 1. Pet. 4. Charitas operit multitudinem peccatorum. est enim quasi cappa quæ reddit inuisibilem: hanc si haberet alius quis captus, multum gauderet.

Item Charitas } Deo vnit,
 } Mansiones in cælo disiungit,
 } Christi discipulos ostendit.

¶ De primo, Osee 11. In funiculis Adam traham eos, &c. Est enim quasi bitumen quo linita fuit arca. De secundo, not. quod significata est per auream virgam, qua mensurauit angelus longitudinem & latitudinem Ierusalem. Apocal. 21. De tertio, Ioan. 13. In hoc cognoscent omnes, quia mei discipuli, &c.

Item Charitas } Fessos alleuiat,
 } Legem obseruat,
 } Mestros latificat.

¶ De primo, Mat. 11. Iugum enim meum suauis est. De secundo, Greg. Charitas operatur magna, si est. Itē Ro. 13. Qui diligit proximum, legem impleuit. De tertio, Aug. Infunde domine dilectionem tuam.

Item Charitas impedit } Inhaesionem temporalium,
 } Obluionem Christi beneficiorum,
 } Tentationes affligentium.

¶ De primo, Aug. Tanto quisque à superno amore disiungitur, quāto inferius delectatur. De secundo, Ber. Vis scire homo quare Deum non diligis? Idē: Super omnia te mihi reddit amabilem calidum. De tertio, exēplū: quia sicut magnus ignis per ventum augetur, sic paruus extinguitur: Ita dilectionem modicam tērationes annihilant.

Item in charitate habes } Finem,
 } Modum,
 } Ordinem.

¶ De primo, nota exemplū de beato Francisco, de quo legitur, quicquid in rebus reperit delectamenti, redegit ad gloriam Dei. De secundo, Bern. Causa diligendi Deum, Deus est, modus sine modo. De tertio, Cantic. 2. Ordinavit in me charitatem, scilicet ut primo Deum, deinde nos, post proximum.

Dilectio proximi debet esse } Munda,
 } Vera,
 } Gratuita.

PER FIGURAS.

¶ Primū est, q̄ homo non ad malū diligatur: vt Herodes & Pilā tus, qui facti sunt amici, vt dicitur Luc. 23. De secūdo, 2. Io. Quos ego diligo in veritate, &c. quia tūc cor cōcordat cū ore. Sic nō fecit Iudas, nec ille 1. Re. 20. q̄ dixit ad Amasam, Salue mi frater, tē nēs mentū ei⁹, &c. De tertio, Mat. 5. Si diligitis tantū eos qui vos diligūt, quā mercedē, &c. Ecc. 6. Est amicus socius mēsa. Hęc est amicitia Labā ad Iac. Sic sequitur musca mēsam cadauera lupi.

Item diligendus est proximus, quia est { Hares regni,
Imago Dei,
Socius p̄lij.

¶ De primo, Psal. Dedisti h̄reditatē ti. &c. Apost. Ro 8. Si filij, & h̄redes. De secūdo, 1. Io. secūdo: Quia diligit fratrē suum; &c. De tertio, Pro. 18. Frater qui adiungatur à fratre, quasi ciuitas firma. Sed de quibusdā dicitur, cū fueris felix. Christus autem dilexit inimicos, dicens, Pater, ignosce illis, quia &c. Luc. 23.

Item diligendus est proximus, vt { Ius naturale impleatur,
Charitas Dei habeatur,
Ad diligēdum prouocetur.

¶ De primo, Matt. 7. Quęcunq; vultis vt faciāt vobis homines. Etiā naturaliter, simile simili cōgaudet. De secūdo, 1. Io. 3. Qui viderit fratrē suum necessitatem habere, &c. Idem, Filioli mei nō diligamus verbo, neque lingua, &c. De tertio, Apostolus Ro. 12. Si elūterit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius.

PRVDENTIA { Beatum constituit;
Claritatem tribuit;
Omnia bona adiicit.

¶ De primo, Eccles. 12. Beatus vir qui in sapientia morabitur. De secūdo, Daniel. 12. Docti fulgebunt sicut stellę, &c. De tertio, Sapien. 7. Venerunt mihi omnia bona p̄riter cum illa, &c.

Item prudentia { Virtutes dirigit,
Iras compescit,
Insidias non metuit.

¶ De primo, Leui. 2. In omni sacrificio sal. off. De secūdo, Pro. 15. Stultus suscitatur iras: sapiens autem mitigat suscitatas. De tertio, Sapien. 7. Et proposui pro luce habere illam. Prouerb. 7. Dic sapientię, Soror mea es; & prudentiam voca amicam tuam. Sic non fecit Sampson, Amasa, Nabal.

Item prudentia acquiritur { Studio scripturarum,
Contemptu deliciarum,
Exemplo creaturarum.

QQ 4

mor qui
c quod
ccatorū.
deret ali

Est enim
d signifi-
ngitudi-
an. 13. in

o, Greg.
proximū
ne tuam.

orum,

ungitur,
mo quare
bile calit.
getur, sic
annihilat.

legitur, q̄
oriā Dei.
odus sine
a, scilicet

Primum

SVMMA VIRT. ET VIT.

¶ De primo, Pſal. Præceptum domini lucidum, illuminans oculos. Item de ſeptem artibus. De ſecundo, Apoſtolus 1. Cor. 3. Si quis vult ſapiens fieri, ſtultus fiat. Scilicet terrena contemnendo, vt ſit ſapiens. Non enim inuenitur in terra ſuauius viuendum. Iob 28. De tertio, Matt. 10. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes. Prouer. 6. Vade ad formicam, ô piget.

Item prudens conſiderat } Præterita,
} Præſentia,
} Futura.

¶ De primo, Apoc. 4. & Ezech. 1. Animalia erant plena oculis ante & retro. De ſecundo, Naum 3. loquens de voluptate mundi. Omnis qui viderit te, à te reſiliet: eſt enim tranſitoria amaritudine permixta & nociua. De tertio, Prou. 4. Palpebræ tuæ greſſus tuos præcedant. de his tribus Bern. Vide homo vnde veneris, & erubeſce &c Item Deuteron. 32. Vtinam ſaperent & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent.

Item habet prudentiam } Pugnatoris,
} Mercatoris,
} Nauigatoris.

¶ De primo, Aug. Arma virtutis non deſeras, aduerſarium tuum atteras. Apoſtolus ad Eph. 6. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem. De ſecundo, Aug. Vis eſſe optimus mercator &c. Matt. 25. Domine quinque talenta tradidiſti mihi. De tertio, Aug. Stude habere remos charitatis Dei & proximi, & hauſtorium confortationis, & velû crucis, & cû ventos tribulationis videris, ad litus tende perpetuæ beatitudinis. Pſal. Hoc mare magnum, &c.

Item ſis prudens contra deceptionem } Mundi,
} Carnis,
} Diaboli.

¶ Mundus enim decipit ſicut calamus qui trahitur ante catum, & ſicut lignum putridum de nocte lucens, & ſicut ſomnium. Caro autem decipit, ſicut papelardus, qui dicit ſe inſirmum & pauperem, cû non ſit, & ſicut vinum inebrians potantem, & ſicut latro qui ſe ſocium ſimulat in via, donec decipiat. Diabolus vero decipit vt cuculus arundineus, & ſicut venalis, & ſicut ille qui vult canem ſubmergere.

Item prudenter cognoſce } Interiora vt cuſtodias,
} Superiora vt diligas,
} Inferiora vt timeas.

¶ De primo, Bern. Multi multa ſciûnt, &c. Idem? Integritatis ſis curioſus explor. De ſecundo, Iere. 2. Si obliuiſci poteſt mulier ornamentum

menti sui. De tertio, Psalm. Descendant in inferiora terra. Bern.
Ne descendant morientes.

TEMPERANTIA { Beatum ostendit,
Decorem tribuit,
Gloriæ coniungit.

¶ De primo, Medium tenuere beati. Bernard. Tene medium, si
non vis perdere modum. De secundo, nota quòd sol qui est de-
centissimus planetarum, est medius inter illos. De tertio, nota
quòd comparatur ligno vitæ, quod est in medio paradisi, ferens
fructus vberes.

Item temperantia { Afflictiones temperat,
Vitia refranat,
Medium seruat.

¶ De primo, Apostolus Rom. 12. Rationabile obsequiū vestrum.
Nota q̄ modus in omnibus commendatur, & sæpe plus quàm
actio. Item forma dignior est materia. De secundo, nota q̄ Tem-
perantia comparatur ferro limæ, quæ tollit superfluum. De tertio,
Medio rutilissimus ibis. Hoc mediū seruauit Dominus, quādo fe-
cit Euā, nō de manu vel de pede, sed de costa: & quādo fecit ho-
minem partim corporalem, partim spiritualem, & etiam posuit
eum inter creaturas partim spirituales, & partim corporales.

IUSTITIA { Hominem beatum facit,
Floridum ante Deum constituit,
Suum vnicuique tribuit.

¶ De primo, Eccl. 14. Beatus vir qui in sapientia mor. & qui in iusti-
tia medit. De secundo, Psalm. Iustus germinabit sicut liliū. Item,
Iustus vt palma flor. &c. Tertium patet, quia reddit Deo hono-
rem, proximo compassionem, sibi sustentationem. Vnde hæc
via regia, nec ad sinistram, nec ad dexteram declinabit.

Item Iustus { A Domino deducitur,
Christo in cælis iungitur,
De angustiis liberatur.

¶ De primo, Sap. 10. Iustū deduxit Dominus per vias rectas. De
secundo, Psalm. Innocentes & recti adhæserunt mihi. Et nota q̄
lilium habet rectum stipitem, in summo florem: sic rectus per
iustitiam Christum habebit florem. De tertio, Prouer. 11. Iustus
de angustia liberatus est.

Item iustus { Viuet aternaliter,
Epulabitur delectabiliter,
Securus erit finaliter.

¶ De primo, Psalm. Iusti autem in perpetuū viuent. De secundo,

S Y M M A V I R T. E T V I T.

Pfalm. Iusti epulentur, &c. De tercio, Prouer. 28. Iustus quasi leo confidit hoc & in morte.

Item Iustus { Seruat rectitudinem,
Induet pulchritudinem,
Recipiet benedictionem.

¶ De primo, Pfal. Latramini in domino & exultate iusti. Rectum autem est, cuius mediū non exit ab extremis. De secundo, Sap. 4. Fulgebunt iusti, &c. Pfal. Lux orta est iusto. De tercio, Prouer. 10. Benedictio domini super caput iusti.

Item iusticia corrumpitur { Amore,
Timore,
Rancore.

¶ De primo, Esaie 5. Qui iustificatis impium pro muneribus. Nota quod duplex amor corrumpit iusticiā, scilicet personæ & pecuniæ. De secundo Matt. 10. Nolite timere eos qui occidunt corpus. Item Ioannes Baptista potius voluit occidi, quam non veritatem dicere. Item exemplum in Eleazaro, 1. Machab. 7. De tercio, Matt. 27. Sciens quod per inuidiam tradidissent eum.

Item in iustificatione { Infusio gratiæ,
Dimissio culpæ,
Remissio pœnæ æternæ,
Dolor pœnitentiæ.

¶ Vltimum est ex parte nostri, alia ex parte Dei. De primo, Apostolus 1. ad Corint. 15. Gratia Dei sum id quod sum. De secundo, Esaie 43. Ego sum qui deleo iniquitatem propter me. De tercio, Sap. 3. Iustorum animæ in manu Dei sunt. De quarto, Iosue 2. Certe uertimini ad me in toto corde uestro, in ieiunio & fletu.

F O R T I T U D O consistit { In aggreſſione arduorum,
In contemptu prosperorum,
In perpeſſione aduerſorum.

¶ De primo, Pfal. Viriliter age, & confortetur cor tuum. Aug. 1. bēter debet facere immortalis futurus. De secundo, Luc. 14. Qui non odit patrem & matrē. De tercio, Cant. 8. Fortis est ut mors dilectio. Apo. ad Ro. 8. Quis nos separabit à charitate Christi?

Item fortitudo { Mentem protegit,
Perseuerantiam addūcit,
Regnum calorum tribuit.

¶ De primo, nota quod protegit, sicut vestis à pluuia. Proverbiorum vltim. Fortitudo & decor indumentum eius. Item sicut arma Boëtius: Talia contuleramus arma, &c. Item sicut castrum. Lucæ 11. Cum fortis armatus, &c. De secundo, dicitur quod

quod est sicut cæmentum tenens lapides ne soluantur, & quasi bonum fundamentum. Matthæi 7. Venerunt flumina, & flagrant venti. De tertio, Matt. 11. Regnum cælorum vim patitur, & violenti, &c. Prouer. 31. Mulierem fortem quis inueniet?

Item firmi simus contra
 } Mundum, vt diuitias contemnamus.
 } Corpus vt delicias respiciamus.
 } Diabolū, vt honores nō appetamus.

¶ De primo nota, quod Sampson vicit Philisthæos in mādibula asini, id est, amore paupertatis. Prouer. 30. Leo fortissimus bestiarum. Sis ergo leo. De secundo, Apostolus ad Galat. 3. Caro concupiscit aduersus spiritū. Vnde nota, Si ea quæ nobis, vicina sunt, non prosternimus, inaniter ad ea quæ longè sunt à nobis, impugnanda transimus. Sed in his tene modum: quia si carnem multum affligis, ciuem tuum occidis. Si plus debito reficis, hostem nutris. De tertio, 1. Regum, 17. Qualiter Dauid Goliath vicit, sic & tu diabolū baculo crucis, & funda orationis. Item nota, quod cibus & potus confortat, tertij Regum, decimo nono. Elias ambulauit in fortitudine cibi illius, & Perrus potatus gratia Spiritus sancti, dixit Actuum 5. Oportet magis obedire Deo, quam hominibus. qui prius dixit, Non noui hominem. Matth. 26.

Victoria
 } Hominem in cælo collocat,
 } Fortitudinem incorruptionis præparat,
 } Perculis aternis cibatur.

¶ De primo, Apoc. 3. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo. De secundo, Apoc. 3. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius. De tertio, Apocal. 2. Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei.

Item victori dabitur
 } Gloria ineffabilis,
 } Corona admirabilis,
 } Laus interminabilis.

¶ De primo, Apoc. 2. Vincenti dabo manna absconditū, & dabo illi calculū candidum, & in calculo nomen nouū scriptū, quod nemo scit, nisi qui accipit. In hoc quod dicit absconditū, notatur ineffabilitas, de qua Apostolus 1. Cor. 2. Quod oculus non vidit, nec auris audiuit. De secundo, Apost. 2. Tim. 2. Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. Nota quod victores olim coronabantur lauro. Item cantica de ipsis fiebant, sicut 1. Reg. 18. Saul percussit mille, & Dauid decem millia. Adapta de tertio Apoc. 3. Qui vicerit, nō delebo nomen eius de libro vitæ, & cōfitebor nomen eius corā Patre meo & angelis eius. Itē Amb. Lauda ducis virtutē, sed cū

SVMMA VIRT. ET VIT.

cum venerit ad triumphum: lauda nauigantis facilitatem, sed cum peruenerit ad portum.

Item victoria { A morte gehennæ liberat,
Claritatem æternam expectat,
Vestiu regio decorat.

¶ De primo, Apoc. 2. Qui vicerit, non lædetur à morte secunda. Item de secundo ibidem: Qui vicerit, dabo illi stellam matutinam. De tertio, Apoc. 3. Qui vicerit, vestietur vestimentis albis.

PATIENTIA { Christo assimilar,
Iocunditatem expectat,
Sustinendo coronat.

¶ De primo, Lucae 13. Pater ignosce illis. Bernard. Vtrunque es mihi domine Deus, & speculum patiendi, & præmium patientis. Sed quidam dicunt se non meruisse dolorem. Tales potius volunt assimilari latroni qui propter culpam passus est, quam Christo. De secundo Ecclesiast. 1. Usque in tempus sustinebit patientis, & postea redditio iocunditatis. De tertio, Ioan. 12. Qui odit animam suam in hoc mundo. Item malum in bono conuertit, de felle fauum elicit, de mœrore gaudium facit. Deuteron. 32. Inundationes maris quasi lac suget.

Item patiens { Martyr probatur,
Beatus ostenditur,
Miraculis decoratur.

¶ De primo, Gregorius: Sine ferro martyres esse possumus, si patientiam in animo veraciter conseruamus. De secundo, Mar. 5. Beati qui persecutionem patiuntur. De tertio Gregorius. Ego virtutem patientiæ maiorem puto signis & miraculis.

Item patientia { Iram temperat,
Linguam iestrenat,
Mentem gubernat.

¶ De primo, Apostolus Roma. 12. Noli vinci à malo. De secundo, Prover. 26. Non respondeas stulto. De tertio, Lucae 21. In patientia vestra possidebitis animas vestras.

Item patientia debet esse in { Iniuria verborum,
Molestia verberum,
Ablatione rerum.

¶ De primo, 1. Petri 2. Qui cum malediceretur, non maledicebat. Exemplum in Vitis patrum, qui mœnera dedit iniuriatibus. De secundo, Iob 2. Si bona suscepimus, & c. Vnde patiens a simili acut adamantis. De tertio, Matthæi 5. Si quis aufert tibi tunicam, dimitte & pallium. Exemplum in Vitis patrû de senibus qui nescie-

bant ligare pariter.

Species martyrij spiritualis sunt, { Abstinētia in abundātia,
Abiectio in gloria,
Manuetudo in iniuria.

¶ De primo, Hieronymus: Duplex est species martyrij. Vnā quādo quis pro Christo occiditur. Alia quādo caro pro Deo maccatur. Primo martyrio dabitur corona de rosis. Secūdo de liliis. Congaudendū est tali, qui in aqua non submergitur, sicut Ionas & filij Israēl in mari rubro. Et inter spinas non suffocatur, & in luto non coinquatur. De secundo, Apostolus 2. Corint. 8. Cū esset diues, propter vos egenus factus est. Exemplum in Balaan de quatuor gladiis. De tertio, Mat. 5. Si quis te percusserit in maxillam, &c. Iste est quasi scorpis, qui sub lapide non frangitur.

Item species martyrij sunt { Continentia in iuuentute,
Largitas in paupertate,
Gaudium in aduersitate.

¶ De primo, Matt. 19. Sunt eunuchi qui seiplos castrauerūt propter reg. ca. De secundo, exemplū in muliere quæ misit duo minuta: Marc. 12. De tertio, Act. 5. Ibant Apostoli gaudentes, &c.

Item species martyrij sunt, { Charitas cum ligiosis,
Iustitia cum peruersis.
Obedientia in contrariis.

¶ De primo, Matt. 5. Diligite inimicos vestros. Psalm. Cum his qui oderunt pacem, &c. Ili cū sint inter bestias, nō dilacerantur sicut Daniel. De secundo, Psalm. Cum sancto sanctus eris. Sed iste licet picem tangat, non inquatur: licet in rota sit, non moritur, & hoc mirabile est. De tertio, Gregorius: Obedientia quæ habet aliquid de suo, nulla est.

TRIBVLATIO { Viam ad cælum parat,
Latificat,
Coronat.

¶ De primo, actuum decimoquarto. Per multas tribulationes oportet &c. Exod. 13. De columna ignis in nocte, &c. Item filiis Israēl erant aquæ pro muro. De secūdo, Iacob. 1. Omne gaudiū existimate fratres, &c. glos. ne indignemini, &c. Actuum 5. Ibant apostoli gaud. &c. De tertio, Iacob. 1. Beatus vir qui suffert tentat. &c. Item in Vitis patrum de v. 11. coronis, quas meruit quidam nocte vna. Iob 2. Pelle pro pelle.

Item tribulatio { Erudit,
Vestit,
Deum attrahit.

¶ De

S V M M A V I R T. E T V I T.

¶ De primo, Esa. 28. Vexatio dabit intellectum auditui. De secundo, Apoc. 7. Isti sunt qui venerunt ex magna trib. De tercio, Pfal. Cum ipso sum in tribulatione. Sicut cum Susanna. Dan. 13.

Item tribulatio { Probat,
Roborat,
Refrigerat.

¶ De primo, Tob. 12. Qui acceptus eras Deo. Ecclesia. 27. Vasa figuli probat fornax. nota de illo in Vitis patrum, qui furti dixit, Ecce oblitus es. De secundo, Apostolus 2. Corint. 12. Quando enim infirmior, tunc potens sum. Sicut testa in igne: sic nobilis lapis cum sculpitur, non frangitur. De tercio, Psalm. Transiuimus per ignem & aquam.

Item tribulatio { A peccato conuertit,
Peccata collit,
Poenam peccati soluit.

¶ De primo, Pfal. Conuersus sum in arumna, &c. De secundo, exemplum in tribus pueris quibus ignis soluit tantum vincula, vnde tribulatio est quasi rotarium, vel scopa, vel pecten tollens immunditiam. De tercio, Apoc. 21. Absterget Deus omnem lacry. 3. Reg. 6. Sonus malleorum non audiebatur in temp.

Item tribulatio { Simulat,
Humiliat,
Glorificat.

¶ De primo, Pfal. Imple facies eo. ign. &c. Vnde est quasi ventus pellens nauem, & quasi calcar. De secundo, Apostolus 2. Corint. 12. Ne magnitudo reuelationum. Exemplum in marmo. De tercio, Roman. 8. Non sunt condigna passiones huius temp. id est id quod in presenti est. Greg. Considerato pra. v. f.

Item tribulatio { Consolationem tribuit,
Virtutes perficit,
Acceptum Deo reddit.

¶ De primo, Pf. Virga tua, & baculus tuus, &c. Apostol. 2. Cor. Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. De secundo, Apostolus 2. Corint. 12. Virtus in infirmitate perficitur. De tercio, Tob. 12. Quia acceptus eras Deo. Apoc. 3. Ego quos amo arg.

Item tribulatio { Beatum constituit,
Filium Dei ostendit,
In tentatione defendit.

¶ De primo, Job 5. Beatus homo qui corripitur a domino. De secundo, Apost. Heb. 12. Flagellat omnem fi. &c. exemplum de illo qui fleuit, quia eum dominus vno anno per infirmitate non visitauit.

PER FIGURAS.

stravit. De tertio, Osee 2. Sepiam vias spinis.

Item tribulatio } Conuiuium in celo preparat,
 } Inimicum debilitat,
 } Charitatem inflamat.

¶ De primo, Matthæi 20. Voca operarios, &c. Nota quòd canis libenter vult proiici cum carnibus quas comedit. De secundo, Ecclesiast. 33. Virga & onus & cibus asino. De tertio August. Accendebas nos valide. Nota quòd paruus ignis extinguitur, sed magnus accenditur vento. Quidam in Vitis patrum osculabatur cuidam furi manus in morte.

Item tribulatio } Paradisum reserat,
 } Conscientiam seruat,
 } Virtutes augmentat.

¶ De primo, Actuum 7. Ecce video celos apertos. vnde comparatur flammeo gladio. Augu. Hic vire, hic secca, &c. De secundo, Tob. 3. Post tempestatem tranquillum facis. Item dominus mutauit aquam in vinum. Ioan. 2. De tertio, Exod. 1. Quanto magis opprimebant eos, tanto magis crescebant.

PAUPERITAS meretur } Curam Dei in exilio,
 } Iudicandi potestatem in iudicio,
 } Laudem perpetuam in celo.

¶ De primo, Psal. Mendicus sum & pauper, & dominus sollicitus est mei, sicut pater de filio, magister de discipulo, medicus de infirmo, aduocatus de clientulo, speculator de castro, agricola de agro. De secundo, Iob 36. Pauperi iudicium tribuit. De tertio, Psal. Pauper & inops lau. &c.

Item pauperes } Orantes exaudiuntur,
 } Venientes recipiuntur,
 } Morientes ad patriam reducuntur.

¶ De primo, Psal. Desiderium paup. &c. De secundo, Psal. Factus est mihi dominus in refugium. De tertio, Luc. 16. Factum est vt moreretur mend.

Item pauperes } Imitatores Christi se esse ostendunt,
 } Diaboli manum effugiunt,
 } Obluionem Dei non incurrunt.

¶ De primo, Apostolus secundæ Corint. 8. Cùm esset diues, propter vos egenus, &c. Item Matt. 8. Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet. De secundo, Psal. Tibi derelictus est pauper tanquam paruulus proiectus à matre. Psal. Pater meus, & mater mea dereliquerunt me. De tertio, Psal. Quoniam non in fi. ob. or. pau.

Item

SVMMA VIRT. ET VIT.

Item paupertas } Hominem perfectum facit,
 } Beatum ostendit,
 } Pondus deponit.

¶ De primo, Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, &c. De secundo Matth. 5. Beati pauperes spiritu. De tertio, Luc. 17. Facilius est camelum transire, &c. Vnde Socrates proiecit thesaurum suum in aquam dicens, Mergam te, ne mergas me.

Item paupertas } Securum efficit,
 } Regnum tribuit,
 } Iudicem lenit.

¶ De primo, Poëta: Cantabit vacuus coram latrone viator. De secundo, Aug. Paupertate cōparatur regnū, labore requies, dolore gaudiū, ignominia gloria. De tertio, Mat. 11. Venite ad me omnes qui labo. & one. estis. Nota exemplū de stipendiis, quod non dantur libenter his qui prius acceperunt.

Humilitas meretur } Dei memoriam,
 } Spiritus sancti gratiam,
 } Cælestem gloriam.

¶ De primo, Psalm. In humilitate nostra memor fuit nostri. De secundo, Psalm. Inter mediū montium pertrans. aqua. & 1. Pet. Deus superbis resistit, humilibus aurem dat gratiam. De tertio, Prouer. 29. Humilem spiritu suscip. gloria.

Item humilitas meretur } Spiritus sancti in habitationem,
 } Honorabilem exaltationem,
 } Ostij cælestis apertionem.

¶ Primum datur in exilio. Secundū in iudicio. Tertium in celo. De primo, Esa. 66. super quem requiescet spiritus meus, nil super hu. Item Cant. 2. Ego flos campi, & lil. conual. De secundo, Luc. 14. Qui se humiliat, exal. Item: Amice, ascende superius. De tertio, Apoc. 3. Quia modicam habes virtutem &c.

Item in humilitate } Præceptum Dei seruatur,
 } Christus imitatur,
 } Orationis efficacia habetur.

¶ De primo, Eccl. 7. Humilia valde spiritum tuum. De secundo, Matth. 11. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. nota Christus asinum equitavit, Iudæ pedes lauit. De tertio, Eccl. Oratio humiliantis se &c.

Item humilitas } Erudit,
 } Vestit,
 } Deo iungit.

¶ De primo, Prouerbio. 11. Vbi humilitas, ibi sapientia. Psalm. De clari

PER FIGURAS.

claratio sermo tuorum ill. & intellectum dat, &c. De secundo, Esa. 28. Pallium breue vtrunque oper. De tertio, Marci 10. Sinite paruulos venire ad me. Hæc est præcursor charitatis & socia.

Item humilitas } Liberat,
 } Saluat.
 } Virtutes seruat.

¶ De primo, Pf. Humiliatus sum, & libe. me. Exemplū de laqueis quos vidit beatus Antonius per totum mundum. De secundo, Pf. Quoniã tu populū hu. sal. fa. De tertio, Greg. Qui virtutes sine hu. cōgre. quāsi pul. in ven. por. Ber. In veritate didici. Vnde ipsa est mater virtutum, & cinis conseruans ignem. Quid autem humiliare debeat, require de miseria vitæ præsentis.

OBEDIENTIA } Christo assimilat,
 } Victimas superat,
 } Victoriã parat.

¶ De primo, Apostolus ad Phi. 2. Christus factus est p no. obe. Imo ei cuncta obediūt. Iob 38. Stellæ vocatæ dixerūt, Assumus. De secundo, 1. Reg. 15. Melior est obediētia, &c. glo. quia dū alienæ voci hic subditur, nos ipsos superamus quāsi diceret propriã carnem mactamus, sed ibi alienã. De tertio, Pro. 21. Vir obediēs loquitur victoriã, quia Adam fuit inobediens, victus est.

Item obedientia } Deo est grata,
 } Angelis iucunda,
 } Sibi fructuosa.

¶ De his Bernardus: Nihil angelis charius, nihil Deo accipius, nihil hominibus fructuosius, quàm in suscepta conuersatione subsistere.

Item obedientia debet esse } Parata,
 } Ordinata,
 } Ardua.

¶ De primo, Bern. Illum optimum obediētia dicit, &c. Augu. Verus obediens mandatum non procrastinat, aures parat auctui, linguam voci, manus operi, pedes itineri, &c. De secundo, Actu. 5. Oportet Deo magis obedire, quàm hominibus. De tertio, Bernar. Ille tuus minister est domine, qui non intuetur audire quod voluerit, sed velle quod audierit. Talis fuit Abraham Gen. 12. Egredere de terra. Item 22. Tentauit Deus Abraham.

Item obedientia debet esse } Vniuersalis,
 } Lætabilis,
 } Rationabilis.

¶ De primo, dixit beata Virgo ministris in nuptiis, Io. 2. Omnia

R R

SUMMA VIRT. ET VIT.

quæ dixerit vobis, facite. De secundo, Psal. Paratus sum, & non sum turbatus. De tertio, Gregorius: Scito quod propter obedientiam malum nunquam debet fieri, sed bonum quandoque potest intermitteri. Iosue 1. Qui cunctis non obedierit. ser.

Item est obedientia } Sufficiens,
 } Abundans,
 } Superabundans.

¶ Prima est, quando obeditur maiori. Secunda, quando aequali. Tertia, quando minori. De primo, Apostolus ad Hebræos 11. Obedite præpositis vestris. post, Non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis. Apostolus Rom. 13. Qui potestati contradicit, Dei ordinationi contradicit. Unde quia Adam non obediuit suo superiori, inobediens ei factum est suum inferius. De secundo, exemplum de duobus fratribus in Vitis patrum, quorum vnus iussit alterum accendere toties lucernam, &c. De tertio, Luca 2. Et erat subditus illis.

TIMOR alius est } Seruilis,
 } Initialis,
 } Finalis.

¶ De primo, Eccles. 1. Timor Domini expellit peccatum. De secundo, Psal. Beatus vir qui timet Dominum. De tertio, Act. 10. In veritate comperi, &c.

Item timor } Peccatum pellit,
 } Beatum ostendit,
 } Acceptabilem reddit.

¶ De primo, Eccles. 2. Timor Domini expellit peccatum. De secundo, Psal. Beatus vir qui timet Dominum. De tertio, Act. 10. In veritate comperi.

Item timor } Sapientiam generat,
 } Mentem robotat,
 } In fine remunerat.

¶ De primo, Eccles. 1. Radix sapientiae est timere Deum. De secundo, Eccles. 2. Nisi in timore Domini tenueris te. De tertio, Eccles. 1. Timenii Deum bene erit in externis.

Item timor Domini } Animam dirat,
 } Peccatum deicit,
 } Gratiã conferuat.

¶ De primo, Psal. Non est inopia timentibus eum. De secundo, Prouer. 15. Timor Domini declinat omnis à malo, & percutit cor occi. De tertio, Eccle. 15. Qui timet Deum, faciet bona.

PER FIGURAS.

Item timor Domini } Cor delectat,
 } Negligentiam fugat,
 } Vitam prolongat.

¶ De primo, Eccles. 1. Timor Domini delectabit cor, & dabit gaudium, & læticiam, long. dierum. De secundo, Eccles. 7. Qui timet Deum, nihil negli. De tertio, Prouerbiorum 10. Timor Domini apponet dies.

Item timens Deum } Iustitiam exequitur,
 } Respectum Dei meretur,
 } Fonte vitæ irrigatur.

¶ De primo, Malach. 1. Si ego Dominus, ubi est ti. meus? De secundo, Esa. 66. Ad quem autem respiciam, nisi ad pau. & contri. spiritu. De tertio, Prouerb. 14. Timor Domini fons vitæ, vt declinet à ruina mortis.

P A X } Consilium Dei firmat,
 } Pœnam deuitat,
 } Inimicos reconciliat.

¶ De primo, Ioan. 14. Pacem relinquo vobis. Hanc nõ habuit Cain & Ioab. De secundo, Apostolus Heb. 12. Pacem sequimini, & sanctimo. sine qua nemo videbit Deum. Aug. Qui in pace non fuerit inuentus, abdicatur à Patre, exheredatur à Filio, & à Spiritu sancto alienus efficitur. De tertio, Apost. Rom. 12. Si elurrierit inimicus tuus, & sequitur, Hoc enim faciens, carbo. Psal. Cum his qui oderunt pacem.

Item est pax } Temporis,
 } Pectoris
 } Aternitatis.

¶ De primo, August. Tantum bonum est pax, q̄ etiam in suo contratio queritur. Genes. 13. Diuisi sunt alter ab altero. De secundo, Luc. 2. Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Hoc dicitur sabbatum delicarum. De tertio, Esa. 32. Sedebit populus meus in pul. pa. Hæc in cælo ordinat hierarchias.

Item pacificus } Dei filius ostenditur,
 } Angelis associatur,
 } Christo assimilatur.

¶ De primo, Matt. 5. Beati pacifici, quoniam filij Dei voc. De secundo, Basilius: Pacificus homo consortiũ angelorum merebitur. De tertio, Pater: quia Christus propter mansuetudinẽ agno cõparatur. Si ieiunas vel vigilas, diabolus his non terretur, quia his non vititur. Sed si pacẽ habeas, expauescet: quia hoc seruas in terris, quod ille noluit in cælis.

SVMMA VIRT. ET VIT.

CONTINENTIA alia est { Coniugalis,
Vidualis,
Virginalis.

¶ De primo, Augustinus loquens de Abraham: O virum factis vtemem, viriliter vxore temperanter, ancilla obtemperanter, nullo intemperanter. De secundo, 1. Ad Tim 5. Quæ verè vidua est & desolata, speret in Deo, & instet orationibus & obsecrationibus nocte & die. De tertio, Apóstolus 2. ad Corinth. 11. Respondi vos vni viro virginem cast. &c.

Item virginitas { Mandarum custodit,
Decorem tribuit,
Hominem beatum ostendit.

¶ De primo, Luc. 12. Sint lumbi vestri præcin. De secundo, Psal. Audi filia, & vide, &c. Hæc est arca deaurata intus & foris: hæc est sol inter planetas. De tertio, Matth. 5. Beati mundo corde.

Item virginitas { Deum loco parat,
Pretium de longe portat,
Dignitatem angelorum ministrat.

¶ De primo, Cant. 2. Qui pascitur inter lilia. De secundo, Prover. 31. Mulierem fort. quis inueniet? De tertio, Eccles. 26. Non est condigna ponderatio continentis animæ. Propter hoc errat. Aug. dicens: Da quod iubes, &c.

Item hæc est hortus qui { Floribus ornatur,
Fontibus irrigatur,
A iuenculis inhabitatur.

¶ De primo, Cant. 2. Sicut lilium inter spinas. De secundo, Cant. 4. Fons hortorum. De tertio, Cant. 2. Sonet vox tua in aur.

VIRGINITAS { In cælo se Deo iungit,
Canticum nouum instruit,
Aureolam imponit.

¶ De primo, Sap. 6. incorruptio proximum facit esse Deo. De secundo, Apoc. 14. Et nemo poterat dicere canticum. De tertio, Cant. 4. Veni de Libano, &c.

Item { A missa non recuperatur,
Christum in cælo sequitur,
In oratione exauditur.

¶ De primo, Hiero. Cum Deus possit omnia, &c. bene ergo custodientibus est flos iste ne marcescat. De secundo, Apoc. 14. Sequuntur agnum quocunque, &c. De tertio, Cant. 2. Sonet vox tua in aur. m. Vnde de sancta Catharina cantatur, Vox de cælis intonuit.

Item

PER FIGURAS.

Item per hanc } Consilium Dei seruatur,
 } Anima pulchrè vestitur,
 } A Deo virgo iuuatur.

¶ De primo, Matt. 19. Sunt eunuchi qui seipfos, &c. De secundo, Prouerb. 3. Purpura & byssus, &c. Psal. Astitit regina à dext. &c. De tertio, Psal. adiuuabit eam, &c.

Item virgo } Honestè contrahit,
 } Delectabiliter parit,
 } Viriliter diligit.

¶ Primum patet, quia sponsum accipit pulchrum, diuitem, fortem, virtuosum. Secundum patet, quia proles sunt opera bona, de quibus Psal. Ut videas filios filiorum tuorum, id est, mercedem quæ sequatur operationem. Cant. 7. Umbilicus tuus crater. ro. vallatus liliis. De tertio, nota quod in his nuptiis dos est vita æterna, thalamus cordis munditia, amplexus gratiæ. Cant. 5. Læua eius sub capite meo.

MUNDITIA cordis } Beatificat,
 } Vitam præstat,
 } Mentem decorat.

¶ De primo, Matt. 5. Beati mundo corde. De secundo, Prouerb. 4. Omni custodia serua cor tuum. De tertio, Apoc. 1. Præcinctū ad mammillas. Nota cum florent vineæ fugiunt serpentes. decorat ergo sicut flores campum, sicut arbores hortum, sicut carbunculus annulum. Genes. 2. Plantauerat autem Dominus Deus paradysum voluptatis.

Item } Domum Deo præparat,
 } Sedem illi collocat,
 } Deum pro sigillo seruat.

¶ De primo, 3. Reg. 7. Fecit rex Salomon thronum & templum, vbi fuit mensa & candelabra. De secundo, 3. Reg. 22. Vidit Dominum sedentem super sol. Vnde similis est ordini thronorū. De tertio, Cant. 8. Pone me sicut signaculum super cor tuum.

Item mentem } Ordinatur,
 } Sanatur,
 } Irrigatur.

¶ Propter primū comparatur claustro. Vnde distingue in mente officina, propter secundum comparatur theriacæ, quæ morsus serpentis & venena curat radicis: immunda vero cogitatio morsus serpentis, & mala radix est. Propter tertium, comparatur fonti. vnde Ezech. 36. Effundam super vos aquam mundam. Genes. 2. Fons egrediebatur de loco vol.

Item { Hostem interfecit,
Mortem excludit,
Turpia fugit.

¶ De primo, Hieron. Non est timendus hostis qui &c. Genes. 3. Ipsa conteret caput. De secundo, Jerem. 9. Mors intrauit per fenestras. De tertio, Ecclesiast. 13. Qui tangit picem &c. Sed illas cogitationes quas diabolus immittit contra voluntatem hominis, ipse diabolus confiteatur & satisfaciat, & non homo.

Item gratia fructum { Produxit,
Colligit,
Custodit.

¶ Propter primum comparatur siculnear. Propter secundum, similis est apotheca. Sed nota, Vbi est thesaurus tuus, ibi &c. Mat. 6. Hoc patet in statera: quia illuc ponderat, vbi magis grauat. Propter tertium comparatur caltro. Lucae 10. Intrauit Iesus in quoddam castellum. Expone tropologicè.

Misericordia, siue compassio { Vincit sacrificium,
Efficat beatum,
Pauperum est refugium.

¶ De primo, Osee 6. Misericordiã volui, & non sacrificiũ. De 1. Mat. 5. Beati misericordes. De 3. Psal. Et factus est Dñs ref. pau.

Item { Præceptum naturæ seruat,
Charitatem manifestat,
Regnum cæli comparat.

¶ De primo, Mat. 7. Quęcunq; vultis vt faciant vobis. &c. Ap. stolus Rom. 12. Gaudete cum gaudētibus &c. De secundo, Ioa. nis 3. Qui viderit fratrem suum necessitatem pati. Nota sex opera misericordiæ, quibus charitas ostenditur. vnde Mat. 25. Elegeriui, & dedistis mihi &c. De tertio, Apostolus 2. ad Timoth. 1. Si compatimur, & conregnabimus.

Item { Vocem Christi audit,
Martyrem spiritualem facit,
Durtiã emollit.

¶ De primo, Cantic. 5. Anima mea liquefacta est &c. De secundo, Greg. Qui dolorem recipit in aliena necessitate, crucem portat in mente. Apostol. 1. Corint. 12. Si dolet vnum membrum &c. De tertio, Ezechiel. 11. Auferam a vobis cor lapideum. Vnde comparatur oleo, cuius est emollire.

Item { Amicum probat,
Vitam prolongat,
In iudicio commendat.

¶ De primo, Luc. 10. Quis horum tibi videtur proximus fuisse illi? De secundo, Apostolus 1. ad Tim. 4. Pietas ad omnia valet. De tertio, Matth. 25. Esuriui, & dedistis mihi, &c.

Item opera misericordiae spiritualia sunt } Peccantem corripere,
Ignorantem instruere,
Delinquenti ignoscere.

¶ De primo, Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus. De secundo, Iacob. 5. Qui conuerti fecerit pe. De tertio, Lu. 6. Dimittite & dimittit. &c. Greg. Districtio debetur vitii, compassio naturae.

Actiua vita meretur } Retributionem,
Exultationem,
Dei commendationem.

¶ De primo, Matth. 20. Voca operarios, &c. De secundo, Psal. Qui seminant in lacrymis, &c. De tertio, Matth. 25. Esuriui, & dedistis mihi, &c.

Item actiua vita } Merita multiplicat,
Tentationem declinat,
Charitatem propalat.

¶ De primo, Cantic. 7. Venter tuus sicut aceruus. Psal. Vt videas filios filiorum. Filij sunt: opera filiorum sunt praemia quae debentur operibus. De secundo, Hier. Semper aliquid operis facito. De tertio, Ioan. 3. Qui viderit fratrem suum necesse pati. Et de operibus misericordiae.

Item } Meretur beatitudinem,
Implet Dei ordinationem,
Imperat ad contemplationem.

¶ De primo, Psal. Labores manuum tuarum, &c. De secundo, Gene. 3. In sudore vultus tui. De tertio, Gen. 32. Quia prius vocatus est Iacob, sed post Israel. Item primo Iacob duxit Liam, post Rachel. Item Benjamin primò vocatus est Bennon. Item prius sumus viatores quam comprehensores.

Item vita actiua } Meretur exultationem,
Expectat satietatem,
Euadit mendicitatem.

¶ De primo, Luc. vlt. Nonne oportuit Christum pati? De secundo, Apost. 2. ad Thess. 3. Qui non laborat, non manducet. ergo e contra. De tertio, Prou. 20. Propter frigus piger arare noluit. Eiusdē 6. Vade ad for. &c.

Contemplationis species sunt } Lectio,
Meditatio,
Oratio.

SVMMA VIRT. ET VIT.

¶ Primo modo nõ solum fit contemplatio in libro vite vel crea-
tore, sed etiã creaturã: quia inuisibilia Dei per ea quã facta sunt
intellecta conspiciunt. Rom. 1. De secundo, Apostolus ad Philip. 3.
Nostra cõuersatio in cælis est. Sap. Stans in terra, scilicet corpo-
re: cælum rangebat, scilicet mente. De tertio, Apostolus ad Phi-
lip. 4. In omni oratione peti. vestra inno.

Item contemplatio operatur { Viriorum eiectionem,
Virtutum irrigationem,
Conscientiã decorem.

¶ De primo, Aug. Suaue mihi factum est, &c. De secundo, Esa. 48.
Eris quasi hortus irriguus. Cogitatio enim de Deo quasi canalis
est positus ad fontem vitæ. Gen. 2. Fluuus egrediebatur, &c. De
tertio, Can. 1. Lectulus noster floridus. Eiusdẽ 2. Fulcite me flor.

Item contemplatione con- { Dulcedo hauriatur,
uersandum est in cælo vt { Idioma angelicum discatur,
Familiaritas acquiratur.

¶ De primo, Aug. Infunde Deo dilectionem tuam. Vnde contẽ-
platiuus quasi apes volat in horto cælesti supra flores gaudiorũ.
De secundo, Apostolus 1. Cor. 13. Si linguis hominum loquar. Sed
qui de terra est, de terra loquitur. Ioann. 3. De tertio, Apostolus
Eph. 2. Iam non estis hospites, quasi dicat, etiam hoc prius fui-
stis. Sed heu quibusdam dicitur: Amen dico vobis, nescio vos.
Matth. 25.

Item contemplatiuus à Deo { Diligitur,
Exauditur,
Cibatur.

¶ De primo, Cant. 2. Ne suscitatis dilect. &c. nam contemplatio
sõmnus est. eiusdẽ 5. Ego dormio, & cor meum vigilat. De se-
cundo, Psal. Delectare in domino, &c. De tertio, Eccl. 15. Cibauit
illum pane vitæ, &c.

Item contemplatio { Illuminat intellectum,
Accendit affectum,
Præparat Deo domum.

¶ De primo, Eccl. 11. Dulce lumen & delectabile, &c. vnde scimus
quòd aquila irreuerberatis oculis intuetur solem, & proprium
pullum eiicit, qui non idem facit. De secundo, Aug. Accendebat
nos tam valide. De tertio, Prouerbior. 11. Sapientia ædificauit sibi
domum.

Item { Temporalia contemnit,
Secreta petit,
Finiti nescit.

¶ De

PER FIGURAS.

¶ De primo, Psalm. Renuit consolatio. Bernard. Delicata est diuina consolatio, nec facile, &c. Gregor. Tanto quisque à superno amore dif. quanto inferius delect. De secundo, Thren. 3. Sedebit solitarius, & tacebit. Hoc ideo facit, quia qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Prouer. 13. Exemplum in topazio. De tertio, Luc. 10. Maria optimam partem elegit, &c.

Item mentem { Eleuat,
Latificat,
Inebriat.

¶ De primo, Apoc. 12. Luna sub pedibus eius. De secundo, Psalm. Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, propter hoc lætatum est cor meum. De tertio, Cant. 5. Comedi fauum, &c. August. Quis mihi det vt ven. &c.

Item { Angelicum officium assumit,
Dilectionem ingerit,
Secreta pandit.

¶ De primo, patet: quia angeli semper vident faciem Patris, & speculum eternitatis intuentur: sic & iste. Apocal. 4. Plena oculis ante & retro. De secundo, Augu. Memoria tua super mel dulcis: vnde tales quandoque rapiuntur in iubilum, est autem iubilus, gaudium quod pro sui dulcedine vel magnitudine taceri non potest, & tamen propter immensitatem rei non potest exprimi, & sic quatuor de causis vel ad insinuandam nostram infirmitatem, vel desiderij immensitatem, vel rei quam expectamus immensitatem, vel ad causandam nimiam rei dilationem. De tertio, Apost. 2. Cor. 12. Scio hominem raptum. talis in secreto sit loco. Cant. 6. Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, &c.

Item contemplatiuus gaudium { Dei presentiam,
cæli iam inchoat, habens { Societatem angelicam,
Dorum quandam gloriam.

¶ De primo, 1. Ioan. 4. Qui manet in charitate, in Deo manet. sed sicut dicitur, Vbi Papa, ibi Roma: ita potest dici, Vbi Deus, ibi vita æterna. Luc. 17. Regnum Dei intra vos est. De secundo, Mat. 18. Angeli eorum semper videt faciem. Tertium patet: quia iam habet quandam cognitionem dilectionum, claritatem conscientie, agilitatem in bono opere. Aug. Ducis me in quandam inconfuetam dulcedinem.

Item adhæret anima Deo } sicut { Ramus trunco,
per contemplationem. } Cera sigillo,
Naui plato.

¶ De primo, Ioan. 15. Sicut palmes non potest facere fructum à se.

S Y M M A V I R T. E T V I T.

metipso, nisi manserit in vi. &c. Secundum patet: quia sicut ens recipit imaginem sigilli, sic anima virtutum similitudinē. Apostolus Eph. 5. Imitatores Dei estote, sicut filij charit. De tertio, Psal. Mihi autem adherere Deo bonum est: quia in procellis tribulationum non mouetur animus in Deo fixus. vnde cum diabolus læsisset Iob in corpore, rebus, & pueris, anima non mouit, quia illam in celo fixit, vbi diabolus non habet agere.

Perseuerantia } Viam rectam custodit,
 } Maledictionem euadit.
 } Opera ad perfectionem perducit.

¶ De primo 2. Pet. 2. Melius est viam veritatis non agnoscere. De secundo, Hebr. 6. Terra sæpe venientem super se bibens imbuta. Sic paulus euasit, quod Iudas incurrit. De tertio, illud philosophi Cuius finis bonus est, ipsum bono. Item: Hic homo cepit edificare. Luc. 14. Item vna manus edificans.

Item } Saluat,
 } Coronat,
 } Damnationem declinat.

¶ De primo, Mart. 10. Qui perseuerauerit vsque in finem. Nota in vespere laudatur serenitas. De secundo, Apoc. 2. Esto fidelis vsque ad mortem. Apost. 2. Tim. 2. Nemo coronabitur, nisi qui legitimi cert. De tertio, nota exemplum Dan. 2. vbi statua quæ incipit ab aureo capite, consummata est in fictili, & contrita est per lapidem præcisum de monte sine manibus.

Item } Animam vestit,
 } Ianuam cæli aperit,
 } Instabilitatem contemnit.

¶ De primo, nota quod hæc est tunica talaris, qua filij regum indui solebant. De secundo, Luc. 11. Si perseuerauerit pulsans, &c. De tertio, Thren. 1. Peccatum peccauit Ierusalem. Nota exemplum in Vitis patrum, de dæmone qui gloriabatur quod intra 40. annos deiecit vnum monachum.

Item } Christum imitatur,
 } Claritate remuneratur,
 } Laude digna monstratur.

¶ De primo, Ioan. 13. Cum dilexeris suos, vsque in finem dilexeris eos. vnde dum clamarent Iudæi, Matth. 27. Si rex Israël est, delectabitur de cruce, perseuerauit pendens. De secundo, Apoc. 2. Qui viderit dabo illi stellam matut. De tertio, Greg. Lauda nauigantem felicitatem, cum venerit ad portum: lauda ducis virtutem, cum peruenerit ad triumphum.

Item { Brauium percipit.
 Acceptum Deo reddit,
 Virtutes ad maturitatem ducit.

¶ De primo, Apolt. 1. Cor. 9. Omnes quidem curunt: sed vnus, id est, perseuerans, accipit brauium. De secundo, Leuitic. 22. Hostia sine cauda non offerretur, imo ouis sine cauda monstruosa res non esset. De tertio, nota si fons irrigans hortum deficeret, herba periret. Propter ista Psal. dicit, Mihi adherere Deo bonū est.

Item { Amicum Dei verum ostendit,
 Insidias diaboli non metuit,
 Stultitiam expellit.

¶ De primo, Eccl. 6. Est amicus socius mensa, & non permanet. Item Prouerb. 17. Omni tempore dili, qui amicus est. sic nō fuit Petrus, dicens Luc. 22. Non noui illum. Sed nota quod turpius eiicitur quā non admittitur hospes. Aug. Peccatum est spreto, incommurabili bono, &c. Genes. 3. Insidiaberis calc. eius, & ipsa conteret caput tuum. Sciendum quod diabolus interdum suadet bonum homini instabili, vt per residuum grauius peccet: vnde facit illud Genes. 19. Noli respicere retro, &c. De tertio, 2. Pet. 2. Canis reuersus ad vomitum, &c. Itē stultus esset, qui agrū bene seminaret, & non meteret, vel thesaurum diu collectum dispergeret, vel clypeum in fine certaminis proiiceret.

Verbum Dei { Mundat,
 Illuminat,
 Cibatur.

¶ De primo, Ioan. Iam vos mundi estis. De secundo, Psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum. Psal. Præceptum Domini lucidum illuminans oculos, &c. De tertio, Matth. 4. Non in solo pane viuit homo, &c. Can. 2. Qui pascitur inter li, &c.

Item { Sanat,
 Irrigat,
 Dulcorat.

¶ De primo, Sap. 16. Neque herba, neque malagma, &c. Psalm. Misit verbum suum, & sa. eos. De secundo, Gen. 2. Fons egre de loco, &c. De tertio, Apoc. 10. Comedit librum. Psal. Quā dulcia faucibus meis cloquia tua.

Item { Ab bonum incitat,
 Tentationes mitigat,
 Dæmones fugat.

¶ De primo, Eccl. 12. Verba sapientiū sicut stimuli. De secundo, Psal. Dixit, & stetit spiritus procellatum. vnde comparatur verbum

bum

S V M M A V I R T. E T V I T.

bum Dei incantatoribus serpentum. De tertio, Marc. 16. In nomine meo demonia eiici.

Item } Iustificat,
Beatificat,
Confortat.

¶ De primo Iacob. 1. Non auditores tantum. De secundo, Luc. 11. Beati qui audiunt verbum Dei &c. De tertio, Psalm. Verbo Domini cæli firmati sunt.

Item } Vias demonstrat,
Mentem penetrat,
Deum homini reconciliat.

¶ De primo, Mat. 2. Stellam quam viderant Magi in oriente &c. De secundo Ezech. 3. Qui audit, scilicet foris, audiat intus. Apostolus Hebr. 4. Viuus est sermo Dei & efficax &c. De tertio, Proverb. 21. Qui obturat aurem suam. Similiter exponit illud Esa. 20. Manda remanda &c.

Item } Mortuos viuificat,
Filius Dei generat,
Mala extirpat.

¶ De primo, Ioan. 5. Venit hora, & nunc est. Psal. Dabit voci sue vocem virtutis. glo. suscitandi mortuos. Sed hoc erit in die iudicij. De secundo, Iacobi primo: Genuit nos verbo veritatis.

¶ Nota, tria habent virtutem, scilicet herbæ, lapides & verba. De tertio, Iere. 1. Ecce constitui te &c.

Item } Conuertit,
Erudit,
Præmunit.

¶ De primo, Psal. Lex Domini immaculata cõuertens animas &c. De secundo, Psal. Testimonium Domini fidele, sapien. præstans &c. De tertio, Ezech. 3. Speculatorem dedi te &c.

Item } Vitia necat,
Gratiam initiat,
Affectum inflammat.

¶ De primo, Apost. Eph. 6. Gladium spiritus, quod est verbum &c. Apoc. 1. Ex ore eius gladius ex vtraque parte acutus. Propter secundum cõparatur semini, quod est initium fructuum. Luc. 8. Semen est verbum Dei &c. De 3. Luc. 24. Nonne cor nostrum &c. Act. 2. Apparuerunt illis dispersitæ linguæ.

Item } Animum emollit,
De peccato extrahit,
Omnia bona adducit.

PER FIGURAS.

¶ De primo, Cantic. 5. Anima mea liquefacta est. Iere. 23. Nonne verba mea quasi malleus &c. De secundo, Lucae 5. In verbo autem tuo laxa &c. De tertio, Sapient. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.

Item generat { Admirationem,
Correctionem,
Cognitionem.

¶ De primo, Psal. Mirabilia testimonia tua Domine, ideo seru. &c. De secundo, Psal. In quo corrigit ado. viam suam? De tertio, Iac. 1. Qui auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur. Ps. Tunc non confundar cum perspe. &c.

Prælati debet habere { Christo conformetur,
ætatem vt per hoc { Maledictio declinetur,
Grege viriliter custodiatur.

¶ De primo, Luc. 3. Et ipse. Iesus erat annorum 30. De 2. Eccl. 40. Væ terræ cuius rex puer est. De tertio, Iudic. 8. Iuxta ætatem robur est hominis. Sed heu hodie committitur cura animarum homini, cui non committeretur cura porcorum vel pomorum. Item: Quomodo arcebit puer lupum à grege?

Item sollicitus sit { Ne de illo querimonia moueatur,
Vt Christi patrimo. deseruiatur.
Ne velut infidelis condemnetur.

¶ De primo, Ecclesiastici quadragessimoprimo: De patre impio conquerentur filij. Sed Dominus fecit sententiam Genesis quadragessimotertio: Non videbitis faciem meam, donec adduc. fratrem vestrum minimum. De secundo, Bernard. Lucrantur cantando, reddent flendo. De tertio, Apostolus 1. ad Timoth. 5. Qui suorum, maximè domesticorum curam non habet &c. Sed hodie maxima cura est de lana & lacte: sicut dicitur Ezech. 34. minima de animabus.

Item sollicitus sit { In sui ordinis executione,
In subditorum cognitione,
In vitiorum extirpatione.

¶ De primo nota, quòd magis iam student in schaco, quàm in antiphonario. Vnde officium vel ex toto negligunt, vel differunt, vel more scemina faciunt, aut malo modo. De secundo, Prouer. vigesimoseptimo: Diligenter cognosce vultum pecoris tui. De tertio, Ieremia primo: Ecce constitui te super gent. & reg. vt euellas. Sed magis laborant in euacuandis bursis, quàm peccatis. ¶ Item semper sit sollicitus qualiter respondeat Deo in die iudicij facienti has quæstiones.

Quæstio

Quaestiones {
 Quomodo intrasti,
 Quomodo vixisti,
 Quomodo rexisti,
 Quomodo expendisti.

¶ De primo, Io. 10. Qui non intrat per ostium &c. de secundo primi Machab. 6. Refulserunt in clypeos aureos. Debet autem vita praelati quasi regula esse subditi: sed modo incorrecta, & furati sunt eam sicut Achior. De tertio, Prouer. 6. Fili, si sponderis pro amico tuo &c. Item Esa. 62. Super muros tuos Ierusalem consti. custo. die & nocte. Sic ergo praesit ut proficit. De quarto, exemplum in filio prodigo.

Continens sit praelatus, {
 Vt in hoc mandatum Dei seruetur,
 Ne poena incuratur,
 Ne irreuerenter Christus tractetur.

¶ De primo, Luc. 12. Sint lumbi &c. De secundo exemplum in Oza, qui tangens arcam, percussus est. 2. Reg. 6. P. sal. Fiar menta eorum &c. De tertio, Esa. 51. Mundamini qui fertis vasa domini in huius signum albam induunt.

Item haec continentia {
 In lege praefiguratur,
 In scripturis commendatur,
 A Domino remuneratur.

¶ De primo, exemplum Exod. 12. vbi comedentes agni renu accingebant. Item sacerdos ministraturus vtebatur femoralibus. Exod. 28. De 3. Cant. 3. Lectulum Salomonis ambiunt.

Constans sit {
 Bonos defendendo,
 Malos puniendo,
 Tentationes vitando.

¶ De primo Io. 10. Bonus pastor animam suam &c. Gl. super Iud. 2. ad Corint. 11. Dimissus sum in sporta per murum. dicitur quando persona quaeritur, fugere potest praelatus. Sed quando commune bonum periclitatur, tunc non debet fugere: sed animam ponere. De secundo, Gen. 1. Vt praesit volatilibus, id est superbis, & piscibus, id est luxuriosis, & bestiis, id est avaris. Nam subditi in quantum boni sunt, similes sunt praelatis. De tertio, Ezech. 3. Vt adamantem posui te.

Item constans sit {
 Iustitiae rectitudine,
 Fortitudinis magnitudine,
 Perseuerantiae longanimitate.

¶ De primo, Greg. Misericordia & iustitia multam destruitur, si vna sine altera teneatur. vnde gigas non est occidendus acu, & pulex cum securi. De tertio, Gre. Non huic prospera ele...

PER FIGURAS.

nec aduersa perturbent. vnde mulier non suscipit characterē ordinum. De tertio, dicit Bern. quod noui sacerdotes primo anno sunt angeli, secundo homines, tertio dæmones, vnde comparatur statua, Dan. 2. quæ caput habuit aureum, tandem terminabatur in fictili. sed stola datur eis in signum perseverantiæ.

BONA vita prælati { Affectum subditorum inflamat,
Exemplo intellectum illuminat,
Scandalum infirmorum declinat.

¶ De primo, Luc. 12. Lucernæ ardentes in man. Sed heu, sol conuertitur in tenebras & lun. in s. Item secundum notatur in acolitatu. Item superiora per influxum virtutis suæ regunt inferiora. Tertium patet: quia dolente capite, dolent omnia membra. & sequitur: Qui scandalizat vnum &c.

Item per bonam vitam { Subditos sanctitate præcellat,
Alios curans se non negligat,
Maledictionem euadat.

¶ De primo, secundi Regum quarto: Saul ab humero sur. Greg. Tantum eminere debet prælatus subditis, quantum gregem præcedere solet vita pastoris. De secundo: Apostolus primæ ad Corinthios nono: Castigo corpus meum. Vnde portat superhumeralē. De tertio, Matthæi vigesimotertio: Væ qui decimatis mentham, & prætermittitis &c.

Item prælatus { Virtute decoretur,
Doctrinæ propriæ conformetur,
Laudabilis comprobetur.

¶ De primo, Psal. Sacerdotes tui induantur iusti. De 2. Esa. 3. Super montem excelsum. &c. Gen. 27. Vox quidem vox Iacob est. Matt. 23. Super cathedram Moyfi. De 3. 1. Petr. 2. Vos estis genus electum, Reg. sacerdot. Sed hæc omnia modo possunt legi per contrarium.

Item sint bonæ vitæ propter { Efficaciam prædicationis,
Euationem diuinæ correptionis,
Honore sacerdotalis dignitatis.

¶ De primo, Aggæi 1. Factum est verbum Domini &c. vnde Gallus cantas, primo alis percutit se. De 2. Iere. 11. Quid est quod dilectus meus in domo &c. De 3. Gen. 1. Faciamus hominē ad imaginem. Item datum est eis quod non angelis: s. consecrare corpus Christi. Itē corona raditur eis in signum regatis dignitatis.

Item sit bonæ vitæ, ne { Famam perdat,
Exemplo corrumperet,
Indignus prælaturam teneat.

¶ De

SVMMA VIRT. ET VIT.

¶ De primo, Apostolus 1. Cor. 4. Sic nos existimet homo. vnde cōsecratur chrisma, in quo ponitur balsamus. De secundo, Osee 5. Facti estis laqueus venationi siue speculationi. vnde cōparatur gladio versatili quo clauditur paradus. Genes. 3. quia nec ipsi intrant, nec alios sinunt intrare. Matt. 24. De tertio, Psalm. Quis ascendet in montem Domini?

Item viuat } Sobriè sibi,
} Iustè proximo,
} Piè Deo.

¶ De primò, Apost. ad Tim. 3. Oportet episcopū irreprehensibilem esse. Sed incrassatus est, dilatatus: vnde potest dici prelatas quasi præ aliis latus: scilicet in crassitudine & in vitis. Nā modo aliqui plus terunt tabernas quàm ecclesias, & diē expendunt in ebrietate, & noctem in luxuria. De 2. Prou. 22. Ponus & pondus &c. De tertio legitur Num. 18. quòd Leuitæ non habebant hereditatem inter tribus, quia pars illorum Deus. Sed modo prelati possunt dici prelati: & ministri Christi sunt, sed seruiunt antichristo.

CONTEMPLATIVVS sit prelatas per } Studij lectionem,
} Sactâ meditatione,
} Deuotam oratione.

¶ De primo, Apoc. 10. Comedi librū &c. Itē animal quod nō ruminat immūdū est. Leui. 10. De 2. Apost. ad Phil. 3. Nostra cōuersatio in cælis est: Quare vt hauriret in contēplatione q̄ effunderet in prædicatione, dico vobis cum fiducia, quòd vos qui clauos Petri geritis, & clauos Christi non respicitis, dæmoniū incurritis. De 3. Eccl. 44. In tempore iracundiæ factus est reconciliatio.

SCIENTIAM prelatas habeat. } Ianuam cæli aperiat,
} Fidem defendere sciat,
} Sibi commissos puniat.

¶ De primo, Matt. 6. Tibi dabo clauos reg. cæle. sed istas modo resignauerunt & assumpserunt clauos mortis & inferni: quia nec ipsi cælum intrant, nec alios intrare permittunt. De secundo, 1. Pet. 2. Vt sciant rationem reddere omni poscenti de ea quæ in vobis est spe. Malac. 2. Legem requirent de ore eius. Quia officium eorum esset ad eam scite respondere, & scire Articula fidei implicite & explicitè. De tertio, Luc. 6. Si cæcus cæcū docuit. Talis facit sicut medicus impius qui cauterizat cornua.

Item scientia prelati } Fulgore clarificat,
} Maledictionem declinat,
} Salubriter fructificat.

P E R F I G V R A S.

¶ De primo, nota q̄ clarificat in futuro per gloriā. Danielis 12. Qui docti fuerint. In præsenti per gratiam. Exodi 28. Pones in rationali iudicij doctrinam & veritatem, quæ erunt in pectore Aaron. Deut. vigesimosecundo: Maledictus qui errare fecerit cæcum in via. Et dicet omnis populus, amen. Sint ergo prælati animalia plena oculis, non loculis. De tertio, Psalm. Erit tanquam lignum quod plantatum est. Sapient. octauo: Venerunt mihi omnia bona, &c. sed e contra dicitur de ignorantia, quia tu scientiam repulisti, Osee 4.

P R A E D I C A T O R } Ne pro subditis damnetur,
debet esse prælatus, } Vt incautus præmuniatur,
 } Vt iussio diuina seruetur.

¶ De primo, Exo. 28. Tinnabula audiri debent Aaron, ingrediente ad ministerium in sancta sanctorum. Greg. Sunt nonnulli, qui magni videri volunt: & tamen magni non sunt. De secundo, nota q̄ tubis utebantur & in bellis, conuiuuiis, & tabernaculorum eleuatione. De tertio, Ioan. 21. Pasce oues meas.

I t e m doceat } Verbo prædicationis,
 } Exemplo bonæ operationis,
 } Fama sanctæ opinionis.

¶ De primo, 2. ad Tim. 4. Prædica verbum, insta, &c. Item Ioan. 27. Pasce oues meas. De secundo, Ioan. primo: Ego vox clamantis in deserto. Et hoc ne vna manus sit ædificans, alia destruens. Bern. Multi sunt catholici prædicando, qui hæretici sunt operando: & tanto grauiores sunt, quanto præualent opera. Iob 19. Arcus meus in manu mea. Vnde os prophetæ calculo nudabitur, Esa. 6. De tertio, i. ad Corin. 4. Sic nōs existimet homo: sed heu dispensatores modo sunt dissipatores.

I t e m prælatus prædicando } Affectum subditorum irrigat,
 } Intellectum illuminat.
 } Fidelem se demonstrat.

¶ De primo, Gen. 2. Sed ipsi sunt canalis quo aqua fontis egrediens de loco voluitur, transit, & vacuus tandem remanet, & lixiuia alios lauans ipsa sordidatur. De secundo, Psalm. Lucerna pedibus meis verbum tuum: sed modo prælati comparantur faci, quæ lucens hominibus seipsam consumit. De tertio, Matt. 24. Quis, putas, est fidelis seruus & prudens, &c.

B E N I G N I T A S, & misericordia prælati } Bonitati diuinæ se conformat,
 } Seueritatem iudicij declinat,
 } Humilitatis indicia demonstrat.

¶ De primo, Chryso. Si Dominus largus, &c. Item Deus semper
 SS

punit citra condignū. Confitemur enim in tribus personis, potentiam, sapientiā, bonitatem, quae signantur per tria quae fuerunt in arca. De secundo, Iac. 2. Iudiciū sine misericordiā illi qui nō facit misericordiā: sit ergo flos per pietatē, nō rhamnus. De tertio, Mar. 7. Quid vides festucā in oculo fratris tui. Non ergo camelū glutiat, & culicem excol. Ibidē 23. Sic fecit David cum dixit ad angelum percutientem, Vertatur obsecro manus, &c. 2. Reg. 24. Greg. Quare Dñs Petrum negantem cadere permittit scilicet vt sua culpa disceret qualiter aliis misereri debuisset.

Item mansuetus sit praelatus } Per misericordiæ cōpassionem,
 } Per patientiæ lenitatem,
 } Correctionis moderationem.

¶ De primo, Iere. 9. Quis dabit capiti meo, &c. Apost. ad Ro. 11. Flete cū flentibus, &c. Sed sic nō sunt modo: quia pastores mutati sunt in tonsores, imo excoiatores. De secundo, 2. Reg. 23. Quasi tenerimus ligni vermiculus, ex eis manus inungatur in cōsecratione. De tertio, nota q̄ stultus esset qui persequeretur pulicē cum securi. Mat. 13. Imponūt onera, &c. sed non q̄ in subcinando strictior pars ad proprium subiectum conuertitur.

AMBITIONEM dignitatum fugiat propter } Christi conformitatem,
 } Pœnarum declinationem,
 } Humilitatis probationem.

¶ De primo, exemplum in Christo, qui fuit raptus in regem. Io. 6. sed e conuerso rhamnus ingessit se praelationi lignorum caterorum, Iudic. 9. Item inclinato capite quasi fugit titulum vbi scriptum fuit, Rex Iudæorum. Ioan. 19. De secundo, Luc. 14. Ne fortē veniat, qui te inuita. & incip. cum rubore nouiss. loc. tenere. Itē Num. 16. Dathan & Abiron absorpti sunt. Gier. 17. proflus factus est. 4. Reg. 5. De tertio, Apostolus ad Heb. 5. Nemo assumat sibi hono. &c. Item Iere. 1. A, a, a, Domine Deus, nesci loqui. Matth. 23. Amant primos recubitus.

VNICO beneficio sit contentus, vt } Ordinatio apostolica seruetur,
 } Res figuræ conformetur,
 } Stultitia declinetur.

¶ De primo, Apost. 2. ad Tim. 3. Vnius vxoris virum. Psal. Vnam petij a Domino, hanc requiram, &c. Canticorum 6. Vna columba mea. De secundo, Gen. 6. In vno cubito consummabitur eam: scilicet arcam. Tertium patet: quia stultus est qui vni ecclesia regēdæ non sufficit, q̄ se de pluribus intromittit. Itē quæ ad impossibilia se obligat, quia in vtraque ecclesia debet honorē dicere, missas celebrare, & onus importabile sibi est impossi-

PER FIGURAS.

SIMONIAE non intret, ne } Lepra inquinetur,
 } Perditiōe damnetur,
 } Caelo priuetur.

¶ De primo, exemplum in Giezi, 4. Reg. 5. De secundo, Actuum octauo, Pecunia tua tecum sit in perditionem. De tertio, Matt. 21. Christus eiecit ementes & vendentes.

Item simonia } Maledictionem inducit,
 } Fures discernit,
 } Iussa diuina contemnit.

¶ De primo, Amos 6. Væ qui ingredimini pompaticè in domū Domini. Item Michæ 3. Væ qui ædificatis Sion in sanguinibus. De secundo, Ioan. 10. Qui non intrat per ostium, &c. De tertio, Matth. 11. Gratis accepistis, gratis date.

DORS animæ erunt } Cognitiō primæ veritatis,
 } Dilectiō summæ bonitatis,
 } Fruitiō diuinæ maiestatis.

¶ De primo, Esa. 60. Tunc videbis, & afflues, &c. Matt. 5. Beati mundo corde, &c. Ioan. 17. Hæc est vita æternâ, &c. De secundo, Esa. 31. Cuius ignis in Sion, &c. Genes. 6. Arca linita fuit bitumine. Item propter charitatem, quod proprium est singulorum, commune est omnium. De tertio, Anl. Anteueniat oro tempus. Item nota circa primam, docentur animæ scilicet cognitionem, quod illa visio cognitio erit matutina, vespertina, meridiana. Prima in verbo. Secunda in proprio genere. Tertia in aperta Dei visione. De primo, Gen. primo: Factum est vespere & mane, &c. Nam sicut modo creaturæ sunt speculum creatoris: sic erunt tunc econuerso. De secundo, Greg. Quid est quod non videt qui vult omnia? Ber. Fili ad scholas propera. De tertio, Aug. Videbimus tuæ maiestatis, &c. Esa. 33. Videbunt oculi tui regem in decore suo.

DORS cor- } Claritatis pulchritudo,
 } Agilitatis promptitudo,
 } Subtilitatis aptitudo,
 } Impassibilitatis fortitudo.

¶ De primo, Matt. 13. Fulgebunt iusti, &c. Psal. Renouabitur, vt aquilæ, &c. Nota q̄ pulchritudo Absalonis est ibi fœditas. De secundo, Esa. 40. Assument pennas, vt Aquilæ. Augu. Protinus vbi voluerit spiritus, &c. Nota q̄ agilitas Azaëlis esset ibi claudicatio. De tertio, Sapient. 3. Tanquam scintillæ in. &c. Ioan. decimo: Intrauit Iesus ianuis clausis. Exemplum de sole qui vitrum transit. De quarto, Esa. vigesimo quinto. Præcipi-

SUMMA VIRT. ET VIT.

tabit in sempiternum. Nota q̄ fortitudo Samsonis esset ibi infirmitas, Moyſi sanctitas esset ibi vilitas, Saulis strenuitas esset ibi debilitas, Dauid & Ionathæ amicitia ibi esset peruerſitas, Absalonis formositas ibi esset deformitas, Salomonis sapientia ibi esset stoliditas, Aſſueri diuitiæ ibi essent mendicitas, Auguſti libertas ibi esset illibertas.

In vita æterna erit } Affluentia diuitiarum,
 } Influentia deliciarum,
 } Confluentia bonorum.

¶ De primo, Gen. decimoquinto: Ego ero merces tua magna nimis. De secundo, Leuit. 20. Dabo tibi terram fluentem lacte & melle. De tertio, Psal. Gloria & honore coronasti, &c. Esa. 61. Vt darem eis coronam pro cinere.

Item ibi erit Deus } Speculum visui,
 } Cithara auditui,
 } Mel gustui,
 } Flos tactui,
 } Balsamus olfactui.

¶ De primo, Sapient. 7. Candor lucis æternæ, speculum sine macula. De secundo, Esa. 6. Venter meus quasi cithara. Item exemplum de cithara eremitarum. De tertio, Eccle. 24. Spiritus meus super mel dulcis. Psal. Quam magna multi. dulce. tua. Aug. Ducis me in quendam dulce. De tertio, Cant. 2. Ego flos campi, &c. De quinto, Eccle. 24. Sicut cinamomum & balsamum, aromat. &c.

Item ibi erit gloria sine } Contrarij permistione,
 } Finis terminatione,
 } Fastidij abominatione.

¶ De primo, Esa. 1. Excoquam ad purum, &c. De secundo, Sap. 1. Iusti autem in perpetuum, &c. Nota q̄ vita Mathusalem esset ibi mors. De tertio, Eccle. 24. Qui edunt me, adhuc esurient.

Item ibi gaudebimus de } Periculorum euasione,
 } Mansionum ordinatione,
 } Felicitatis communitate.

¶ De primo, Psalm. Misericordia Domini in æternum cantabo. De secundo, ibi. Locabuntur omnes secundum ordinem primogenituræ. De tertio, Augu. Bonum singulorum erit omnium, & quod quisque non habet in se, habebit in alio.

Item ibi erit } Conuiuium iocunditatis,
 } Pax tranquillitatis,
 } Facultas libertatis.

¶ De primo, exemplum in conuiuio Aſſueri. Esther 1. Bern. Angelorum

PER FIGURAS.

gelorum & hominum vnum conuiuium. Item actor seruator.
De secundo, Esa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine. De
tertio, Cessabit omnis p̄latis.

Item ibi erit } Gaudium in corde,
} Melos in ore;
} Redolentia in corpore.

¶ De primo, Esa. 9. Latrabuntur coram te sicut, &c. De secundo,
Esa. quinquagesimo primo: Gaudium & latitia audietur in ea.
Exemplum de auicula quæ CCC. annis canrauit. De tertio,
Eccl. 2. 4. Sicut cinnamomum, &c.

Item gaudebimus } Supra, de diuina consolatione,
} Infra, de loci am̄enitate,
} Iuxta, de amicabili societate.

¶ De primo, Apoc. 21. Absterget Deus omnem lacrymam, &c.
De secundo, Apoc. 21. Plateæ & muri eius, &c. De tertio, Bernar.
Angelorum & hominum vnum erit conuiuium. Item de cor-
poris & animæ glorificatione, Esa. 57. Fugiet dolor & gemitus,
&c. Luc. 6. Mensuram bonam & confertam.

Item ibi erit } Am̄enitas vernalis.
} Lux æstiuales;
} Vbertas autumnalis,
} Quies hyemalis.

¶ De primo, Ansel. Om̄marcessibilis decor. Ibi igitur rosæ, li-
lia & violæ. De secundo, Apoc. 22. Ciuitas illa non eget Sole &
Luna. De tertio, Psal. Promptuaria eorum plena, &c. De quarto,
Esa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine, &c. Idem: Sede-
bit vnusquisque sub ficu sua. Michæ 4.

Item implebitur } Rationalis sapientiæ illustratione,
} Concupiscibilis desiderabilium adoptione,
} Irascibilis triumpho decoratione.

¶ De primo, Bern. Fili, ad scholas propera, &c. De secundo, Psal.
Qui replet in bonis desiderium, &c. De tertio, de Dauid de quo
cantabant 1. Reg. 29. Et Dauid decem millia in millibus suis.

GENERALITER omne pec- } Dæmonibus placet,
} Deo displicet,
} Homini nocet.

¶ Primum patet per hoc, q̄ diabolus semper homines t̄tat, vt
in peccatū p̄cipitet. Greg. Nihil se fecisse æstimat, cum ani-
mas non læuiat. Idē: Assidua tentatione diabolus tentat, vt sal-
tem t̄dio vincat. Secundū patet per hoc q̄ Deus semper est pa-
ratus peccata destruere, sicut dicitur Ezech. 18. Quacunq; hora

peccator ingemuerit, &c. Item patet per hoc q̄ nullum tantum amat, quem non pro peccato mortali damnaret, si id faceret. Item per hoc q̄ filiū tradidit vt peccata destrueret, & similiter matrem pati permisit, sicut dicitur Luc. 2. Tuam ipsius animam pertrāsibit gladius. De tertio, Gregorius: Quicquid patimur peccata nostra meruerūt. ¶ Nota, peccatū mortale est contemptus Dei, fugā angeli, odium sanctorum, clausura regni Dei peccatorum virtutum, obtenebratio animæ, conformitas satanæ, meritū gehennæ. Veniale peccatum est, distractio sensuum, impedimentum feruoris charitatis, obstaculum diuinæ consolationis, via peccati mortalis, dilatio futuræ retributionis.

Item peccatū fugiendum est, } quia } Benignitatē furibundam reddit,
 } Angelū custodiæ ab homine repellit,
 } Corpus & animam occidit.

¶ De primo, Psal. Domine, ne in furore tuo arguas me, &c. De secundo, Exemplum in Vitis patrum, q̄ quando loquebarum mala, dæmones in specie porcorum volutabant se coram illis gaudentes, & angeli à longe stabant. De tertio, exemplum i. Reg. 11. De Saul qui occidit se gladio proprio: sic quilibet peccato proprio. Item peccatum etiam occidit quasi venenum. Item quasi serpen. Item quasi sagitta diaboli.

Item peccatum fugiendum est, } quia } Mala præterita reuocat,
 } Vitam temporalem breuiat,
 } A Deo elongat.

¶ De primo, Matthæi decimo octauo: Serue nequam, omne debitum, &c. De secundo, Psal. Viri sanguinū & dolosi, &c. Exemplum in Sodomis, in Dathan & Abirō, in mari Rubro, in Adam & Eua. De tertio, exemplum in filio prodigo qui abiit in regionem longinquam diss. Luc. 15.

Item peccatum } Excæcat rationabilem,
 } Excæcat concupiscibilem,
 } Debilitat irascibilem.

¶ De primo, exemplū Tob. 2. De secundo, Psal. Anima mea sicut terra, sine aqua, &c. vnde tales æterno incendio præparantur. De tertio, exemplū in Sampsonē qui post abscissionē crinium, id est, donorū Spiritu sancti, non potuit aduersariis resistere. Iudic. 16.

Item peccatū fugiendum est, } quia } In naturalibus vulnerat,
 } Gratuitis spoliat,
 } Maculando deturpat.

¶ De primo, Esa. 1. A planta pedis vsque ad verticem cap. Thren. 4. Quomodo obscuratum est aurum.

Item

Item peccatum { Hominem captiuat,
Conscientiam amaricat,
Premendo grauat.

¶ De primo, Psal. Educ de carc. &c. Idem: Anima nostra crepta est, &c. Peccatum autem ligat omnia mēbra, vt ad Christi obsequium sint inhabilia. De secundo. Ierem. 2. Vide quam malū & amarum est dereliquisse te, &c. Psalm. Conuersus sum in arum. &c. Esaia 66. Vermis eorum nō morietur. De tertio, Psal. Sicut onus graue grauata, &c. nota quōd omnes montes non possent hominem premere tam profundē, sicut vnum mortale peccatum. Est enim mortale peccatum sicut lapis suspensus in collo canis, qui submergi debet. Et sicut canis primo sentit ponderositatem lapidis, quando de manu proicitur, sic anima primo sentit grauitatem peccati, cum exierit de corpore.

Item peccatum { Apostasiam inducit,
Insensibilem reddit,
Ad plura peccata trahit.

¶ De primo, exemplum in filio prodigo qui abiit. Luca 15. Facit autem peccator contra illud promissum baptismale, Abrenūtio satanae, &c. & quia talis non soluit Deo promissionem suam, nec Deus soluet ei suam. De secundo, Psal. Aures habent, & nō aud. Satis insensibilis est, qui non audit tonitruum praedicationis, & tubae nouissime, & clamoris Christi in cruce. Item qui iacens in igne concupiscentiarū mundi non sentit. Item qui captiuus tenetur, & quotidie moritur, non sentit. De tertio, Gregor. Peccatū quod per penitentiam nō di, &c. & hoc ideo est, quia per peccatum iste efficitur minus potēs resistere, quia naturalia vulnerantur, & armis suis, id est, virtutibus spoliatus adiutorē suū amisit,

Item peccatum { Deum damnificat,
Angelum defraudat,
Hominem contristat.

¶ Primum patet: quia animā aufert, quam proprio sanguine redemit, & Deum de domo propria expellit. Secundum patet: quia angelus fraudatur illo gaudio, quod de gloria istius habiturus esset, sicut dicit Aug. q. vnusquisque tantum ibi gaudet de bono alterius, sicut si esset in seipsi. De tertio, nota q. peccatū iusti nocet hominibus in mūdo per vnus adiutoris amissionē. Ecclesia enim est vt castrorū acies ordinata, Can. 6. Itē nocet his qui sunt, in purgatorio per suffragiorū diminutionem. Item illis qui sunt in inferno per ignis augmentationē: quia non minus ardet, qui cum multis ardet: imō plus, quia materia ignis augmentatur.

SVMMA VIRT. ET VIT.

Item peccatum } In præterito de paradiso expulit,
 } In præfenti omnia mala inducit,
 } In futuro iudicio hominem confundit.

¶ De primo, patet Gene. 3. De secundo, Grego. Quicquid patimur peccata nostra merue. Igitur si odimus illum qui interfecit patrem nostrum, magis est odiendum peccatum quod mortalitatem inducit, & omnes parentes nostros interfecit. Genes. 2. Quacunque hora comedere morie. Imò Christum occidit peccatum. Vnde 1. Petr. 2. Qui peccata nostra pertulit in corpore, scilicet super. De tertio, Apostolus Hebræ. 4. Omnia nuda & aperta sunt. Dan. 7. Antiquus dierum sedit.

GULA fugienda est } quia } Deicit,
 } } Idolatriam inducit,
 } } Spiritualia bona contemnit.

¶ De primo, exemplum in Adam qui propter cibum vetitū deiectus est de paradiso. Gen. 3. De secundo, Exod. 32. Sedit populus mandu. &c. Apostolus Philip. 3. Quorum Deus venter est. De tertio exemplum in Esau. Genes. 25.

Item gula } Diabolo domum præparat,
 } Spiritum grauat,
 } Seruum contra se armat.

¶ De primo, Matthæi 8. Mitte nos in porcos. Item exemplum in dialogo de illa quæ comedit dæmonem in laetua. De secundo, Luca 21. Videte ne grauentur corda vestra crapu. & ebr. De tertio, Prouer. 29. Qui delicitate nutrit seruum suum. Eccle. 33. Virga & cibus & onus asino. &c.

Item gula } Luxuriam inducit,
 } Homicidia & Acediam malam facit,
 } Bursam vacuum reddit.

¶ De primo, Apostolus Eph. quinto: Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Exemplum in Loth, Gen. 19. De secundo, Exemplum in Ioanne Baptista, & filiis Iob, & Aman, qui omnes in cõuiuuiis perierunt. De tertio, Salomon Prouer. 21. Qui amat pingua, non ditabitur.

Item gula inducit mortem } Naturæ,
 } Culpæ,
 } Gehennæ.

¶ De primo, Genes. 2. Quacunque hora come. mori. De secundo, Apostolus 1. Tim. 5. Vidua viuens in deli. mor. est. De tertio, Genes. 41. Septem boues, septem anni sunt, &c. Esa. 17. Auferetur gloria Iacob, & ping. car. eius mar. Vnde quidam in Vitis patrū affli-
 xit

PER FIGURAS.

xit se in sole propter cucumerē quem concupiuit. Species huius quinque sunt. Vnde versus, Præproperè, lautè, nimis, ardentè, studiosè.

EBRIETAS { Hominem maledicit,
Æternam sitim inducit,
Apostatare facit.

¶ De primo, Esa. 5. Væ qui mane sur. &c. De secundo, Luc. 16. Mitte Lazarum ut intring. &c. De tertio, Eccl. 19. Vinum & mulieres apostatare faciunt.

REMEDIA Gulæ { Spiritualium ciborum frequens sumptio,
Futuræ carnis consideratio,
Æternæ cœnæ meditatio.

¶ De primo, Deuter. 8. Non in solo pane viuit homo. Vnde quidam in Vitis patrum propter diuina colloquia ciborum sunt oblitī sumptionem. De secundo, Eccl. 10. Cum moritur homo, hæreditabit serpentes, bestias & vermes. Peccator enim tres habet hæredes. Amici nanque auferunt res, diabolus animam, vermes corpus. De tertio, Luce decimoquarto, Quidam homo fecit cœnam magnam.

LUXURIA } quia { Placet dæmonibus,
Displicet angelis,
Deo est contumeliosa,
Proximo iniuriosa.

¶ De primo, Iob 40. Behemoth dormit in locis humentibus. De secundo, exemplum in angelo qui obstruxit aures. De tertio, quia tēplum Dei inquinat, Apost. 1. Cor. 6. Qui autē fornicatur, in corpus &c. Itē quia sponsam Christi violat. Apostolus 2. Cor. 11. Despondi vos vni vi. virg. &c. De quarto, quia proximū scandalizat. Osee 5. Facti estis quasi laqueus speculationi, & quasi rete expansum subter mōtem Thabor. 2. Re. 12. Non recedet gladius meus de domo tua. Hoc dicitur ad David propter Bersabee.

Item luxuriosus { Pars vilissima datur,
Mens infatuatur,
Christus de corde repellitur.

¶ De primo, Genes. 3. Quia obedisti voci vxoris tuæ plus quàm meæ, maledicta terra, &c. De secundo, Osee 4. Vinum & ebrietas auferunt cor. De tertio, exemplum de monacho qui filiam sacerdotis idolorum voluit accipere vxorem, Matthæi sexto: Non potestis Deo seruire & mammonæ. Item: Vulpes foueas habent. ibidē octauo. ¶ Item in peccato luxuriæ delinquitur tripliciter, Corde, ore, & opere.

SVMMA VIRT. ET VIT.

Corde per {
Cognitionem,
Delectationem,
Consensum.

¶ Hęc tria signata sunt Ge. 3. per serpentē, mulierem & vitū. De primo, Iob 31. Pepigi fœdus cum oculis meis. Et quidam dicitur Vitis patrū mulieri roganti, q̄ haberet sui memoriā, rogo Deū vt auferat memoriā tuā à me. De secundo, Ge. 3. Ipsa contetera put tuum. De tercio, Iere. 9. Intrauit mors per fenestras, &c.

Item ore tripliciter delinquitur, scilicet {
Turpiter,
Cum turpibus,
De turpibus.

¶ De primo, Pl. Pone Domine custod. ori meo. De 2. Eccl. 9. Colloquiū eius sicut ignis exar. Exemplū Ge. 39. de Ioseph. De 3. Qui loquitur iniqua, non dit. in conspectu oculorum meorum. Talis similis est scrophæ, quæ semper rostrum ponit in stercore.

Item opere delinquitur {
Ipso facto,
Intuitu incauto,
Tactu inordinato.

¶ De primo, Ezo. 20. Non mœchaberis. De secundo, exemplum in Dauid, Bersabee, & Ioseph, iudith, & Susanna. De tercio, Eccl. 23. Qui tangit pitē, inquinabitur ab ea. Eiusdem 26. Qui tetigit eam, quasi qui apprehendit scorpionem.

REMEDIA huius peccati sunt {
Mortis extrema cogitare,
Occasiones fugere,
De se non nimis præsumere.

¶ De primo, Eccl. 7. Fili mi, memorate nouissima tua, & in æternum nō pecca. Hierony. Facile contemnit omnia. qui se semper cogitat moriturum. De secundo, Apost. 1. ad Corin. 6. Fugite fornicationem, &c. nam cōtra alia vitia pugnandum est, istud tantum fugiendum est. De tercio, nota quomodo Dauid cecidit sanctissimus, Salomon sapientissimus, Sampson fortissimus.

Item remedia sunt {
Frequens occupatio,
Carnis mortificatio,
Tentationis repugnatio.

¶ De primo, Eccl. 11. Malitia vnus horæ obli. Itē de secundo, Regum 11. Factum est eo tempore quo reges solent ad bella cedere, &c. Matt. 17. Hoc genus dæmoniorum non eiecit in oratione, & ieiū Hieronym. Non sanat oculum quod strabatur calcaneum. De tercio, Iac. 4. Resistite diabolo, & fugiet a vobis. de hoc nota exemplum in Vitis patrū, de illo qui impugnetur a spiritu fornicationis, & sapius veniens ad senem nō liberatur.

liberatus. Tandem seni ostensa est illius negligentia: quia quando dæmones ludebāt coram iplo in specie diuersarū mulierum, ipsis condelectabatur plus debito. Item de illo qui accepit carnes putridas illius mulieris de qua tentabatur, & posuit in cella sua. Item de monacho qui fecit limosam mulierem & filiam.

PER choream } Deum offendimus,
 } Idololatriam introducimus,
 } Festis iniuriam facimus.

¶ De primo, Exod. 32. qualiter multa milia interfecta, & tabulæ testamenti fractæ, quando coram vitulo cæperunt ludere. Secundū patet, quia processiones soli Deo exhibendæ sunt, & isti diabolo faciunt, vel hirco pro quo chorizāt. De tertio, Aug. dicit, Melius est in dominicis diebus arare, quàm chorizare, vel choreas ducere. Exodi 20. Memento vt diem sabbati sanctifices, id est, te sanctum facias in eo, scilicet orando, bonis operibus vacando, non Deum impugando.

Item per choream } Exercitus diaboli contra Deū cōgregatur.
 } Proximus scandalizatur,
 } Miseria præsens non attenditur.

¶ De primo, 1. Machab. 9. Congregati sunt inimi nostri, & gloriantur. tot autem gladij sunt ibi, quot mulieres ornatae. Hiero. Species mulieris gladius igneus est. De secundo, Matth. 18. Qui scandalizauerit, scilicet vana audiendo, stulta loquendo, nociua rangendo. De tertio, Ecclesia 11. In die bonorum ne immemor sis malorum, scilicet præteritorum quæ recolimus, præsentium quæ sentimus, futurorum quæ timeamus.

Item chorizatores } Mendaces se ostendunt,
 } Impios se faciunt,
 } Sacramenta ecclesiæ contemnunt.

¶ Primum patet: quia contra illam promissionem faciunt, Abrenuntio satanæ, &c. De secundo, Psal. In circuitu impij ambulat. Tertium patet, quia baptismalem innocentiam amittunt, confirmationis signum deponunt, Eucharistiam quam sumpserunt paulò antè contemnunt, & sic de aliis sacramentis, scilicet pœnitentia, extrema vnctione, &c.

Item istorum } Passus omnes numerantur,
 } Gaudium in tristitiam verteretur,
 } Vita temporalis breuiabitur.

¶ De primo, Iob 13. Vestigia pedū me. cōsidera. De secundo, Luc. 6. Væ qui rideris, quia flebitis. Esa. 3. Erit pro zona funiculus. De tertio, Apostolus 1. ad Cor. 11. propter quod dormiūt multi, &c.

Anarus

AVARVS } Naturæ contrariatur,
 } A Domino maledicitur,
 } Scelestus demonstratur.

¶ Primum patet: quia creaturæ se communicant, quod ipse non facit. Item terram super omnia diligit quam natura infirmā ordinavit. De secundo, Esa. 5. Væ qui coniungitis domum ad domum. Augustinus: Maledictus dispensator avarus, cuius largus est Dominus. De tertio, Eccles. 10. Avaro nihil est scelestius: dicit enim Christū pro denario. Vnde quantū ad hoc, peior est Iuda.

Item avarus est iniquus } In Deum,
 } In seipsum,
 } In proximum.

¶ Primum patet: quia Deum suis donis impugnat. Secundū patet: quia transeundo maria & Alpes seipsum cuiſcerat. Tertium patet: quia proximum pro eleemosynarum subtractione iugulat. De primo, Psal. Retribuunt mihi mala pro bonis. De secundo, Ioann. 4. Impij laborauerunt, & alij in labores eorum introscilicet raptores vel mali filij. vnde diuitias quas ipsi acquirunt cum labore, possident cum timore, amittunt cum dolore. Isti miles sunt araneæ quæ faciēdo telam vt muscas capiat, seipsam cuiſcerat. De tertio, Ambrosius: Pasce fame morientem: quod si non pauisti, occidisti: & hoc ideo, quia in necessitate omnia sunt communia.

Item auaritia } Introitum paradisi claudit,
 } In infernum demergit,
 } Idololatram hominem constituit.

¶ De primo, Matthæi 16. Facilius est camelum per fora. &c. De secundo, Augustinus, Naufragium fugies, & plumbum amplecteris. Vnde Socrates magnam massam pecuniæ profecit in huius uiuim, dicens: Mergam te, ne demergas me. Item tertium patet: quia dat fidem avarus, spem & charitatem pecuniæ, quibus ad Deum debemus moueri. Apostolus Ephesio. 5. Auaritia est idololorum seruitus.

Item amor pecuniæ. } Dominum interficit,
 } Doctrinam contemnit,
 } Cæcitatem spiritualem inducit.

¶ De primo, habemus exemplum in Iuda. De secundo, nota Christus docuit nos auaritiam declinare verbo, & exemplo. Verbo, Matt. 5. Beati pauperes spiritu. Item exemplo, Matthæi 23. Vespes foueas habent. Lucæ 2. Inuenietis infantem pannis imbutum. De tertio, exemplum Tob. 2.

PER FIGURAS.

Item auaritia { Hominem captiuat,
Hominem inquinat,
In homine omnia vitia parat.

¶ De primo, gl'of. super lætatus sum, Amor temporalium fastus est pennarum caelestium siue æternarum. Apostolus 1. ad Tim. 6. Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueum diaboli. De secundo, Osee 2. Ut quid aggrauant cõtra se densum lutum? Exo. 1. in luto & latere. De tertio, primæ ad Tim. 6. Radix omniũ malorũ &c. Ex hac enim sequuntur oppressiones. Sen. Quietissimè viuerent homines, si hæc duo pronomina tollerentur meũ & tuũ. Item sequuntur lites. Exemplum habes in Abraham & Loth, Gen. 13. Item ex hac sequitur gula, luxuria, inuidia, superbia &c.

Item auaritia { In seruitutem redigit,
In terram mentem figit,
Infatiabilem facit.

¶ De primo, Eccle. 10. Pecuniæ obediunt omnia. Sed difficile est tali dominæ seruire, quæ facit famulam mori fame. Si quis seruit auaritiæ, non audet ad sufficientiam comedere. De secundo, Gen. 3. Supra pectus tuum gradieris. Talis cõparatur talpæ. Sed nota, leuia tendunt sursum. vnde pauperum est cælum: quia in vltima sponda dabitur illis, quibus primo non fuit datum. De tertio, Ecclesiast. 5. Auarus non implebitur pecunia. vnde comparatur hydropico, & sacco pertuso, & inferno qui nunquam dicit. Sufficit: & mari, cui omnia influunt, & tamen non redundat. Hieron. Auaro tam deest quod habet, quàm quod non habet. Vnde accidet ei sicut cani, qui voluit in aqua vmbra carnis capere, & illam quam habuit amisit.

Vsurarius { Rem mortiferam sitit,
Magnum pretium negligit,
Expensas super nobile pignus recipit.

¶ De primo, Iob 20. Diuitias quas deuorauit euomet. vnde cõparatur sanguisugæ. De secundo, Augustinus: Fœnerare, & centuplum accipies. Idè: Vis esse optimus mercator, egregius fœnerator? da quod non potes retinere, vt consequaris quod nõ potes amittere. Ber. Optimus mercator qui nil suorum sibi præferendum putat. Item tertium patet, qui recipitur super animam.

Item vsurarius { Viam paradisi sibi obstruit,
De aqua ignem accendit,
Proprios filios occidit.

¶ Primum patet: quia cum arcta sit via quæ ducit ad vitã. Matt. 7. Ipse tamen magnum pondus super se ponit. De secundo, Ecclia

clesiastici tertio. Aqua extinguit ignem. ita eleemosyna. Ignis
cū quo deberet ignem extinguere, ignē accēdit. De tertio, Osee
9. Ephraim ad occisionem filios suos ducit. Vnde in inferno pa-
ter filio maledicit, & econuerso: quia vterque potest alteri cau-
sam dānationis imponere. Ecclesiastici 41. De patre impio con-
quetuntur filij, quoniam propter illum sunt in opprobrio.

Item vsurarius } Naturæ ordinem peruertit,
} Requiem & lucem vendit,
} Felicitatē sanctorum contemnit.

¶ Primum patet, quia natura est vis insita rebus, ex simil. similia
procreans: ipse autem ex auena facit triticum, & sui numi fru-
mentū pariunt, & hoc singulis diebus. De secūdo, Ezech. 7. Qui
vēdit, ad id quod vēdidit nō reuertetur, ergo vsurarius luce pe-
petua carebit. Non ergo cantetur ei Requie aeternā. Vendit &
tempus quod commune est omnibus. De tertio, habemus quod
colligens ligna sabbato mortuus est. Num. 15. præterea omnes
sancti derelinquent eum in die iudicij, quorum dies vēdidit.

Item vsurarius } Legem triplicem transgreditur,
} Vix ab hoc vitio compescitur,
} Diabolo assimilatur.

¶ De primo, Gen. 3. In sudore vultus tui, &c. Sed iste sine labore
vult comedere. Psal. In labore hominū nō sunt. Item facit cōtra
illud Deut. 23. Nō forneraberis fratri tuo, sed alieno. vnde quan-
tum ad hoc, peior est Iudæo. Secūdo patet, quia vix restituit.
vnde peior est inferis, qui aliena in passione domini restituit.
Iste autē passioni domini nil restituit, imō prædicationē eius fu-
git, sicut bufo odorē floris vinearū. Item ipse peior est Iudæo, qui
xxx. denarios restituit. Tertiu patet: quia sicut diabolus nō do-
mit, ita nec iste, quantum ad lucrū. Ex quo igitur vsurarius noc-
te & die ad infernum tendit, nō est mirū si citius peruenit. Ita
diabolus aliena rapit, & est altitudo in lucro animarū. sic & iste.

Item vsurarius } Plura peccata simul in diuersis locis perpetrat,
} Plus quā latro spoliatur,
} Stultum se esse demonstrat.

¶ Propter primum comparatur grandini, quæ propter suam di-
lacionē simul in diuersis locis nocet: vnde quantum ad hoc peior
est alijs peccatorib. Ex quo ergo rustici pulsant cōtra grandinē,
multò fortius pulsare deberēt adueniēte vsurario. Quia cū gra-
do percutit fructus in cāpo, percutit & fruges: iste vero percutit
ex arca frumentū, denariū de bursa, lectū de dorso, pallium de
collo. Secūdu patet, quia lacrymas & sanguinē pauperū deu-

PER FIGURAS.

rat. Esa. 9. Vestimentū mistum sanguine erit in combust. & cibus ignis. Econtra dixit Dauid 2. Reg. 23. Viuit Dominus, nō bibam sanguinem virorum qui cum periculo hauserūt aquā. vnde peior est lupo: quia lupo sufficeret vna capra, isti non sex porcæ. Præterea lupo tantum dentib. sed quicquid iste habet comedit, imò & homines. vnde Esa. 33. Væ qui prædatis, nōne & ipse prædaberis? Itē vsurarius spoliatur cælo, terra, & omnib. bonis. quò ergo deueniet cum diuidetur: quia datur caro vermibus anima demonibus, res parentibus. De tertio, nota q̄ stultus esset qui asino suo vel iumento diuitias congregaret: sic iste facit corpori, non animæ. Item stultus apparet: quia Deum decipere putat, cum vsuram diuersis nominib. palliet. sed nōne est ita sicut asinus qui diuersimodè nominatur, & tamen semper est asinus?

Raptores { In oratione non exaudiuntur,
Preces pro eis factæ frustrabuntur,
Pro spoliatis damnabuntur.

¶ De primo, Esa. 1. Cum multiplicaueritis orationes vest. non exau. Secundum patet, quia lacrymæ pauperum obsistunt. Eccl. 35. Non despicit Deus preces pupillorū imò lacrymæ viduarum per maxillam descendūt, & exclamatio super deducentem eas, scilicet super raptorem. Eiusdem 34. Vnus orans, & alter maledicens, cuius vocem exaudiet Dominus? Nihil potest obtinere in curia regum, qui ibi multos habet aduersarios. De tertio, Sap. 5. Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorum.

Item raptores { Homicidæ iudicantur,
In iudicio damnabuntur,
Diabolo assimilantur.

¶ De primo, Eccl. 34. Qui aufert in sudore panē, quasi qui fratrem suū occidit. De secundo, Esaia 33. Væ qui prædatis & c. Gre. Qui mihi visibilibiter rapit vrgēte exitu, inuisibilibiter rapietur: & certe rapietur vt fur, cuius collo imponitur furtū, Thre. 1. Iniquitates meæ circūuolutæ sunt & ligatę collo. Hęc attēdēs quidā in Vitis patrū, qui eū cucumerē rapere voluit, in sole se afflixit. Tertium patet, q̄a diabolus in cælo rapere voluit, & in paradiso, & adhuc facit. Itē diabolus affligit malos, isti autem bonos & malos. Esa. 59. Qui recessit à malo, prædę patuit. Itē deferūt angelo ad custodiā deputato, iste nō: vnde quātū ad hoc peiores sunt diabolo.

Item rapina. { Deo est odibilis,
Proximo detestabilis,
Sibi damnabilis.

¶ De

SVMMA VIRT. ET VIT.

¶ De primo, Esa. 61. Ego Dominus amās iudiciū, & odio habēs rapinā. Ecclē. 14. Qui offert sacrificium de substantia pauperis, quasi qui vic. fil. in cons. pat. Secundū patet, q̄ plus nocet proximo, quā fur vel vsurarius: nocet enim manifestē & violenter. Item lupo cōparatur qui semper viuit de alieno, imo sibi quādoq; sufficit capra vna, isti nō. Itē sunt nuntij diaboli, qui petunt homines in mundo, sicut ille in inferno, vnde eis Mar. 14. dicitur, Itē maledicti in ignē aeternum: & sequitur, qui paratus est diabolo & angelus eius. De tertio, Aug. Lucrū in aīca, damnū in anima. Itē si dānabuntur quia sua nō dant, quādo saluabuntur qui aliena rapiunt? Vnde potest Dominus dicere: Esuriui, & non solum non dedistis mihi manducare, sed quod comedere debui mihi abstulistis. & sic de aliis operibus misericordie,

Monachus proprietarius { Furtum committit,
Vilem se ostendit,
Damnationem incurrit.

¶ De primo, Ios. 7. Achan furatus est chlamydem coccineā & regulam aureā cōtra prohibitionem Domini, propter quod multi sunt puniti. Item Genes. 31. Rachel furata est idola patris. Ananias & Sapphira fraudantes de pretio agri, mortui sunt. Act. 5. de secundo, Hier. Monachus habēs obolum, nō valet obolum. imo comparatur tales Iudē qui loculos habuit. De tertio, act 8. Pecunia tua tecum sit in perditionem. ita dixerunt sancti patres ad quendam sepeliendum, sicut legitur in dialogo Grego. Vnde de porta celi facit portam inferni: claustrum enim porta celi est. Genes. 38. Vidit Iacob scalam & c. & quia huiusmodi furtum est, meritō talis sicut fur suspenditur, imō vt gallus gallinaceus.

Item { Sacriligium committit,
Apostasiam incurrit,
Stultū se ostendit.

¶ Primū patet: quia sacrum de sacro tollit. animas quoque fraudat propter quas elemosynæ datæ sunt. Secundū patet: quia non magis habere propriū potest, quā nō ire de claustro. Itē molā asinariam amorā de collo iterum alligat, & in spinas quas euaserat iterato se proicit: & luto quod proiecerat, secundario se inquinat, vt sus lota, & canis reuersus ad vomitum, & vxor Loth respiciens retro. Luc. 9. Nemo mittens manum ad aratrum. Tertium patet: quia cū in naui sit, guttā haurit, vt in mari se ipsum submergat. Cū sit in horto, sal spargit, ne herba gratis sibi crescat: & fontem pietatis obstruit, ne sibi fluat. Itē cū mortuus sit mundo, timet fame mori. Item facit sua preciosiora seipso.

Lulio

PER FIGVRAS.

Lusor } Idololatriam incurrit,
 } Proximum corrumpit,
 } Multa bona perdit.

¶ Primum patet: quia Hasehart Dominum appellat, & ipsum inuocat, & plus obedit taxillis, quam sanctus Martinus Domino: quia ille dedit tantum dimidium pallium, iste totum. Secundum similiter patet, quia conuenientes ad ludum ad similia incitantur. Personæ quæ locant taxillos, asserem, & lumen, omnes peccat, imò porrigunt illis gladium, vt se interficiant. Tertium patet: quia perdit tempus, gratiam & gloriam: diabolus autem nunquam perdit. Ad minus enim lucratur duas animas.

Item lusor } Maledictionem incurrit,
 } Plura peccata committit,
 } Stultum se ostendit.

¶ De primo, Esa. 65. Maledictus puer centum annorum. Secundum patet: quia ibi sunt periuria, vituperia, maledictiones, iræ, rixæ, homicidia, mendacia, auaritia, furti, scādala, blasphemia. Vnde tales quandoque puniuntur, sicut quidam qui iurauit per oculos Dei, & suus exiliit. Item quidam voluit sagittare Deū, & cruentata sagitta rediit. Tertium patet, quia illum ordinem peruertit. Eccl. 3. Est tempus flendi, & tempus ridendi. Nota exemplum in Balaam de quatuor gladiis.

Acedia fugienda est, ne } Præceptum Domini negligamus,
 } Maledictionem incurramus,
 } A creaturis cæteris discrepemus.

¶ De primo, Genes. 3. In sudore vultus tui. De secundo, exemplū de ficu quam Dominus maledixit, quia folia tantum habuit. De tertio, nota quod exemplum debemus sumere in corporibus inanimatis, sicut in herbis & arboribus, quæ licet in hyeme sint nuda, tamen virtutē suā seruant, & tempore suo redeunt ad consueta. Item in corporibus sensibilibus. Prou. 6. Vade ad formicam o piger. Itē in rationabilibus. Aug. O si tales essemus amatores vitæ permanentis, quales illi sunt vitæ fugientis. Idē: Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.

Item acedia fugienda est } Vt denarius diurnus recipiatur,
 } Ne tempus amittatur,
 } Ne vita temporalis succidatur.

¶ De primo, Matth. 10. Ite & vos in vineam meam. De secundo, Ber. Nihil pretiosius tempore: hoc ideo dicit, quia breui hora potest quis acquirere veniā, gloriā, & gratiā, & sequitur in authoritate. Sed heu nihil vilius reputatur. Dicunt homines, Venite, duca-

T F

S Y M M A V I R T. E T V I T.

mus tempus, cum breue fit. De tertio, Luc. 13. Succide illam, vt quid etiam terram occupat? Dignum est, vt inutiliter vitam expendens, vitam amittat.

Item acedia fugienda est { Vt futuram famem præueniamus,
Ne expectantē Deū cōtemnamus,
Ne cæli gloriam negligamus.

¶ De primo, Apost. 2. Cor. 9. Qui parçè seminat, parçè & metet, Prou. 20. Propter frigus piger arare noluit. De secundo, Esa. 4. Expectaui vt faceret vvas, & fecit labruscas. De tertio, exemplum in fatuis virginibus, Mat. 25. Item, qui nō mercatur in nūdinis, postea non habebit. Itē qui propter pigritiam nō extendit manum ad recipiendam gratiam, postea non habebit gloriam.

Item acedia { Deo displicet,
Diabolo placet,
Homini nocet.

¶ De primo, Apocalypsis 3. Vtinam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, &c. displicet autem Deo, q̄ in luto iacens propter pigritiam non vult surgere, & in igne concupiscentiæ, & in stillicidio præsentis miseriæ. De secundo, Matth. 8. Mitte nos in porcos: & quum porcus mactandus est, permittitur in quiete pinguescere. Sed stultus est, qui propter pulchram viam tendit ad mortem. Exemplum de duobus lociis in Barlaam. De tertio, Prouerb. 24. Per agrum pigri hominis transiui, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant, &c. Nota q̄ aqua corrumpitur ex quiete, & ferrum rubiginem contrahit Augustinus, Differebam verè in te, & non differebam in me moti.

Item acediosus { Hostem contra se armat,
Diabolo locum parat,
Tentandi fiduciam præstat.

¶ Primum patet: qui corpus per quietem nutrit, lasciuire facit. 1. Petri quinto: Sobrii estote, & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tanquam leo, &c. De secundo, Hieronym. Semper aliquid operis facito vt te diabolus inueniat occupatum. Est puluinar diabolus otiosus homo. Nota quòd patellam vacantem libenter petunt vicini non occuparam: sic & diabolus. Item muscæ libenter incidunt ollæ tepida, non feruida. De tertio, dixerunt sancti in Vitis patrum quòd monachum operantem vnus dæmon impulsat, otiosum innumerum. Est enim otiosus homo quasi vrbs absque murorum ambitu, & sicut signum positum ad sagittam, & quasi cera subito liquefcens ad ignem.

Item

PER FIGURAS.

Item } Deum à se elongat,
 } Dæmonum pœnis se sociat,
 } Stultum se esse demonstrat.

¶ De primo, Job 28. Non inuenitur in terra suauiter vi. De secundo, Psalm. In labore hominũ non sunt. Tertium patet, quia metere vult, & non seminare. Item languens & paralyticus, & claudicans non quærit medicum, sciens se esse in aquis, non mouet manum: vincula non vult per pigritiam soluere.

Itẽ nimis est acediosus qui } Furẽ fodientẽ parietẽ nõ repellit,
 } Se receptaculum sordium facit,
 } Tonitrua audiens non surgit.

¶ De primo, Matth. 24. Si sciret pater familias qua hora fur veniret. Mors fur quotidie tollit vnũ asserẽ, id est, vnum diem. Exemplum in Balaam de vnicorne. Sen. Incertũ est quo loco te mors expectet, ideo tu illam in omni loco expecta. De secundo, Ber. Omnium tentationũ sentina est oriũ: nam occasio est luxuriæ. 2. Reg. 11. Factum est eo tempore quo solent reges ad bella procedere, &c. Item nugarũ. Athenienses ad nihil vacabãt, nisi, &c. Item curiositatis. 1. ad Tim. 3. Discũt circuire domos. De tertio, Cant. 5. Vocauit, & non respondit mihi. Tonuit autem Christus in prædicatione, & tonabit etiam in die iudicij.

Item piger est qui } Ad cælum non scandit,
 } Stercora de oculo non eiicit,
 } Iaculum de vulnere non extrahit.

¶ De primo, Matth. 11. Regnum cælorum vim patitur, sed tardẽ perueniret ad locum mouent vnum pedem hodie, per annum alterum: sic & illi quorum motus est pes intellectus, sed non affectus. De secundo, exemplum in Tob. 2. Matth. 7. Eiice primum trabem de oculo. De tertio, cantamus: Peccata mea do fient sanguis. Stultus est qui vulnera nõ præcauet arma sumendo. Boëtius: Talia tibi consulueramus arma, quæ nisi prior abiecisses inuicta de infirmitate tuerentur.

Indeuotio nascitur ex } Remorsu conscientia,
 } Cibi spiritualis esurie,
 } Vitio superbia.

¶ De primo, Aug. Palato non sano pœna est pa. qui sano, &c. & oculis agris odiosa lux, quæ puris, &c. De secundo, Psalm. Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere, &c. Isti semper sunt in pascuis & macilenti manet: & hoc ideo, quia tædiũ habent terere aromata, & applicare olfactui. De tertio. 2. Reg. 1. Montes Gelboë, nec ros, nec, &c. Isti semper iuxta ignẽ frigidi manent:

quia inter ipsos, & solem iustitiæ ponitur mons superbiæ.

Item in deuotio nascitur ex defecto }
 Timoris,
 Amoris,
 Occupationis.

¶ De primo, Eccle. 7. Qui timet Deum, nihil negligit. Est enim timor Domini, quasi stimulus agitans. De secundo, Grego. Qui amat ardentius, currit velociter, & peruenit citius. Charitas est ignis mobilis, & anima spiritualis subleuans hominem, & redens agilem. Tertium patet, quia aqua ex quiete putrescit, & ferrum rubiginem contrahit.

Desperatio }
 Deo displicet,
 Dæmonibus placet,
 Homini nocet.

¶ De primo, Hiero. Magis offendit Iudas quod se suspendit, quam quod Deum tradidit. Secundum patet: quia homo per desperationem efficitur similis diabolo. De tertio, Prou. 24. Si desperaueris lapsum in die angustiarum minuetur fortitudo tua. Nota, nimis arctum haberet cor, quod timeret mori fame, si mundus plenus esset panibus. Si quis desperat, cum misericordia Domini plena sit terra: secundum Ps.

Item talis }
 Infinito finem ponit,
 Fontem misericordiarum Dei obstruit,
 Deum mutabilem credit.

¶ De primo, Aug. Deus est inter omnia non inclusus, extra omnia non exclusus: quanta autem Dei est maiestas, tanta & bonitas. Vnde idem. Ingenti libertate atque ubertate replet omnes creaturas per capacitatem earum. De secundo, Anf. Oceanum & incessabile flumen & dulce profluuium, cuius vnda sine ortu, profundum sine fundo, cuius altitudo incircumscribibilis, cuius puritas imperabibilis. Cant. 4. Fons hortorum, puteus aquarum. De tertio, nota quod iste credit Deum nunc crudeliorē, quam quando latronem laqueauit, Mariam Magdal. Paulum, Petrum, & deprehensam in adulterio.

Item remedium desperationis est consideratio }
 Dominice passionis,
 Diuinae veritatis,
 Misericordiarum virtutis.

¶ De primo, Ber. Duplici ratione debetur vita eterna, scilicet hereditate, & meriti virtute: ideo vnum sufficit, aliud non relinquit. Sic respondit diabolo volenti eum in desperationem delere peccata. De secundo, Ezech. 33. Quocumque homo peccauerit, ita: Vivo ego, dicit Dominus, nolo mori. Nota quod peccator dicitur magnus propter peccatorum magnitudinem vel multitudinem.

tra hoc misericordia Dei magna est, & multa. Psalm. Miserere Deus, secundum magnam misericordiam tuam, &c. Tanta vero Dei est misericordia, quae geometrici nequeunt mensurare eius magnitudinem, nec arithmetici possent numerare eius multitudinem. Ansel. Quanto Deus maior est homine, tanto mea malitia inferior est bonitate eius. De tertio, Dixit beatus Martinus ad diabolum, Si adhuc ageres poenitentiam, consequeris veniam.

FERVOR indiscretus aufert } Corpori boni operis affectum,
} Spiritui affectum,
} Deo honorem diuinum.

¶ Primum patet: quia arcus nimis tensus frangitur. Exemplum de illo qui propter nimiam festinantiam fregit ollas. De secundo, Prou. 10. qui festinus est pedibus, offendet. Nota, quod periculosa est infirmitas, quae est ex calore. Itē peius est equum habere inter hostes sine calcaribus, quam cum calcaribus. Tertium patet, quia aufert Deo debitum sacrificium, quia sine sale. Itē quia magistrum scilicet Christum, volunt excedere: & eius obsequium fuit rationabile. Rom. 12. Rationabile obsequium vestrum, sit ergo animal fundens ungulam.

Item tales } Diurnum bonum breuiter destrunt,
} Arma nimis ponderosa sumunt.
} Vanam gloriam in se nutriunt.

¶ De primo, Psalm. Fortitudinem meam ad te, &c. Nota, cum equo subtrahitur arena, facit malam dietam. Eccl. 33. Virga, & onus, & cibis asino. De secundo, exemplum de Dauid quando debuit pugnare. Nota, nauis nimis onerata submergitur. De tertio Bern. Quae maior superbia, quam quod vnus homo toti congregationi iudicium suum praeferat, tanquam solus habeat spiritum Dei.

IRA } Imaginem Dei dissipat,
} Hospitium Spiritus sancti turbat,
} Execrabilem se demonstrat.

¶ De primo, Aug. Mansuetudo imaginem Dei in nobis seruat, qui semper tranquillus est: sed ira dissipat, & multis virtutibus priuat. De secundo, Greg. Dum ira animum pulsat, Spiritui sancto hospitium suum turbat. Eccl. 27. Furor & ira vtraque execrabilia sunt: & dicit glo. interlin. in conspectu Dei.

Item ira } Diabolum introducit,
} Se Deum ostendit,
} Templum Dei incendit.

¶ Primum patet, quia sicut in pace factus est locus Dei: sic ira locus diaboli. Secundum patet, quia vindictam quam Deo seruanda est, sibi usurpat. Roma. 12. Mihi vindictam, & ego retribuam. Vnde

SVMMA VIRT. ET VIT.

quidam in Vitis patrum, Domine, non es nobis necessarius. De tertio, Psal. Incenderunt igne sanctuariū tuum. Ioël. 1. Ignis comedit speciosa deserti. Isti sunt similes draconi qui vomit ignem.

Item ira } Excæcat,
 } Captiuat,
 } Mortificat.

¶ De primo, Act 7. Domine, ne statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt, &c. Idem dicit Christus. De secundo, Luc. 6. Dimitte, & dimittemini, &c. De tertio, Iob 5. Virum iniustum interfici iracundia, & furiosi solent se occidere. de his Aug. Qui per corpus suum mittit gladium vt lædat tunicam alterius: talis primo deberet vindicare in seipso, quia se occidit.

Item talis } Iudicium extremum præuenit,
 } Aures Dei sibi claudit,
 } Infirmum se esse ostendit.

¶ De primo, Apostolus 1. Cor. 4. Nolite ante tēpus iudicare. talis vult esse actor & iudex in eadem causa. Aug. Dicit malus, domine occide malum. Respōdet tibi Deus, Quem vestrum: imo sic orando facis te iudicem, & Deum vis esse tortorem, quod est officium diaboli. De secundo, Eccles. 28. Homo homini referat iram, & à Deo quærit medelam. Item Luc. 7. Duo debitores cuiusdam sceneratori, &c. Tertiū patet, quia ira tremete facit hominem, sicut febris mouens hominem decies in die. Vnde talibus infirmis potius est miserandū, quàm irascendum. Vnde vngendi sunt cōsolationibus, & non mortui lacerandi, sicut domus.

Item iracundus } Seipsum perdit,
 } Stultum se ostendit,
 } Bonum sibi malum facit.

¶ De primo, Luc. 21. In patientia vestra pos. &c. Prou. 16. Melior est patiens viro forti. Ibidē: Melior est patiens expugnatore robusto. Sancti temporalem pœnam lucrum putant, quia per hanc æternam euadere non ignorant. Secundū patet, Qui auferunt pallium bonæ famę, da tunicā innocētiæ. Tertiū patet, quia talis auro tribulationis obruitur, & fornace tribulationis annihilatur.

Per guerras } Fraternitas violatur,
 } Maus periculum non præcauetur,
 } Regnum animæ desolatur.

¶ Primum patet, quia sumus omnes fratres, & Deus pater nobis est. De secūdo, nota quod minores guerrę sedeant propter minores res quæ imminēt, scilicet propter mundum, carnem, & diabolum. De tertio, Matt. 12. Omne regnū in se diuisum desolabitur.

PER FIGURAS.

Item per has { Beatitudo amittitur,
Peccatum incurritur,
Diabolus in extremis inuitatur.

¶ De primo, Matt. 5. Beati pacifici. De secundo, nota quod ex talibus sequuntur rapinae & incendia. Innocentes opprimuntur, & pauperes. De tertio, Prouer. 7. Semper iurgia quaerit malus, angelus autem crudelis mittetur contra eum.

Peccatum incendij { Spiritui sancto contrariatur,
Diabolo assimilatur,
Stultum monstratur.

¶ Primum patet, quia purae malitiae est, nec quicquam excusationis habebit in iudicio. cum enim Dominus improperabit in iudicio quibusdam, Hospes fui, & non collegi. tunc quod istis dicit, qui non solum non collegerunt eum, sed & expulerunt. Secundum patet, quia diabolus nunc incendit per concupiscentiam, & in inferno per poenam. Tertium patet, quia seipsum incendit, tenetur enim ad restitutionem. Item parat sibi ignem aeternum.

Homicida { Filium Dei occidit,
Gladio peribit,
Angelo contumeliam facit.

¶ De primo, Matth. 23. Vnus est pater vester, Deus. De secundo, Mar. 26. Omnis qui accipit gladium, gladio peribit. illo inquam gladio, de quo Apoc. 1. Et gladius ex utraque parte acutus exibat. Tertium patet, quia occidit eum, cui angelus est ad custodiam deputatus.

Item homicidium { Ad Deum clamar,
Diabolo se assimilatur,
Christum inhonorat.

¶ De primo, Gen. 4. Ecce vox sanguinis, &c. De secundo, Ioan. 8. Ille homicida erat. Tertium patet ex eo, quod naturam quam Christus assumpsit iugulat, & imaginem ad quam homo factus est, dissipat.

Remedia irae sunt { Silentij observatio,
Mollis responsio,
Dominicae passionis recordatio.

¶ De primo, Prou. 26. Cum defecerint ligna, ignis extinguetur. Nota quod ex collisione duorum lapidum elicitur ignis: sic ex amaris verbis duorum ira. De secundo, Prou. 35. Responsio mollis fragit iram. Eiusdem 26. Quasi qui canem auribus apprehendit, sic &c. Rom. 12. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum. De tertio, Greg. Si passio domini ducitur ad memoriam. Vnde respicientes serpentem aeneum.

Invidus { Per lumen excæcatur,
De vita moritur,
Diabolo afsimilatur.

¶ Primum patet, quia ad bona proximi torquetur, vnde comparatur noctuæ, quæ lumen diei non potest sustinere. Secundum patet: quia sicut omnia munda mundis. sic omnia istis nociva. sicut febricitanti boni cibi sunt cõtrarij. De tertio, Sap. 1. Invidia diaboli intravit mors. Nimis esset invidus qui vellet erui oculis, vt alij sic fieret: sic facit diabolus, & isti per hoc quod aliis invident, sibi magis nocent. Vnde nota exemplum de inuido & avaro. Sicut ergo dicit Dominus Ioan. 13. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis: sic potest diabolus dicere de inuido.

Item inuidia { Proximum occidit,
De vuis spinas colligit,
Sensus corrumpit.

¶ De primo, Gen. 27. Fera pessimã deuorauit filium meum, hæc etiã occidit Abel, & Ioseph vendidit, nec domino Iesu Christo pepercit. vnde Mar. 15. Sciēs quod per inuidiam tradidissent eũ. De secundo, Sen. Vtinã inuidi omnium oculos & aures haberet, vt de omnium profectibus torquerentur. Tertium patet, quia amara dulcia facit, & ecõuerso. Esa. 5. Vt qui dicitis bonũ malum

Item contrariatur { Spiritui sancto,
Tollit bona proximi,
Morem gerit perfidi.

¶ Primum patet, quia diuinitas omnia bonã cõmunicat, & bonum hominis sibi placet, mala verò displicent. De secundo, Hugo de S. Victore, Superbia aufert mihi Deum, inuidia proximum, ita mei sum. Aug. Quicquid in alio diligo, meum facio, bonũ vel malum. Tertium patet, quia facit vt canis mordens à tergo, cum cauda blãdirur in facie, & sicut fur qui subtrahit occulte, & sicut perfidus homo qui lædit alium, qui non contradicit ei prius, & talis magis nocet. Greg. Iacula quæ præuidentur, minus feriunt.

Superbia { Diabolo afsimilatur,
Gloriam Dei vsurpat,
Perfectos impugnat.

¶ De primo, Iob 41. Ipse est rex super omnes filios superbiæ. Vnde est signũ per quod diabolus suos cognoscit, sicut Christus suos per charitatem. De secundo, Esa. 42. Gloriam meam alteri non dabo. De tertio, Aug. Superbia etiam bonis operibus insidiatur vt pereant, vnde est quasi turris Babel, ad cœlum, id est, cœlestes viros, pertingens, inexpugnabilis vt castrum in alto situm.

Item

PER FIGURAS.

Item superbia { Deo odibilis,
Proximo detestabilis,
Sibi damnabilis.

¶ De primo, Eccl. 25. Tres species odiuit anima mea, &c. Pauper superbus est homo respectu angeli. Secundum patet, quia subueniendū esset pauperibus de talibus quibus mulieres ornate sunt, quasi laqueus, & rete, & hamus & gladius & sagitta diaboli. De tertio, Apoc. 18. Quantum glorificauit se, & in deliciis fuit, tantū dare illi tormentū. Item amittit quod expendit in huiusmodi.

Item superbia { Bona expellit presentia,
Excludit absentia,
Falsificat omnia.

¶ De primo, Greg. Superbia virtutes destruit. De secundo, 2. Re. 1. Montes Gelboe, nec, &c. De tertio, Eccl. 13. Qui tangit picem, inquinabitur ab ea. Est autē superbia quasi cuprum diaboli, quo falsificatur moneta Christi. Aug. Superbia etiam bonis operibus insidiatur, vt pereant.

Item superbia { Auxilium Dei subtrahit,
Alia vitia parit,
Hominem deiicit.

¶ De primo, Hugo de S. Victore: Superbia aufert mihi Deū. De secundo, Eccl. 10. Initium omnis peccati est superbia, scilicet haereticis, contentionis, rapinae, &c. vnde non venit sola, sed cū exercitu quasi regina vitiorum. De tertio, exemplum in Lucifero, & Adam. Luc. 14. Qui se exaltat, humiliabitur. Scandentes libenter cadunt, & qui se eleuant, sub ostio humili laedunt caput.

Item superbia { Memoriam hominis annihilat,
A Deo elongat,
Deum impugnat.

¶ De primo, Eccl. 10. Memoriam superbiorum, Psal. Vt perdat de terra memoriam eorum. De secundo, nota quod elogatio à Deo est dissimilitudo. Christus autem fugit ne fieret rex. De tertio, nota quod quando alia cauentur, tunc istam praecipue exercent homines, scilicet sacro loco, & sacro tempore.

Item superbia { Hominem confundit,
Apostatam facit,
Ordinem Dei peruertit.

¶ De primo, Esa. 3. Erit pro zona, &c. De secundo, Ecc. 10. Initium superbiae hominis, Apostatate à Deo, quia votū istud transgreditur, Abrenuntio satanae. De tertio, Eccl. 33. Est tempus stendi, & tempus ridēdi. Præterea isti ancillam ornāt, dominam nudant. Præ-

SVMMA VIRT. ET VIT.

rerea mulieres cōtra naturę ordinē cornua sibi faciūt, & cauda
In Vitis patrum, quomodo diabolus equitavit super cauda talis

Item superbia { Hominem decipit,
Scandala tendit,
Stultitiam facit.

¶ De primo, Mart. 23. sepulchra dealbata. De secundo, nota mulieres videntes hoc, invident, & quærunt similia, & maritis suis sunt molestæ, vt vestiatur, permittentes eos fieri vsurarios. Psal. Iuxta iter scandalū posuerunt mihi. Tertium patet, quia magis pro paruis vendunt, scilicet laude. Item stultus esset qui iudicaret equum suum ornatum felle. Item tales plus laborant vt opus hominum reficiant, quàm suum ventrem.

Item superbia { Inflat,
Captiuat,
Damnatur.

¶ De primo, Sap. 4. Dirumpet illos inflatos. Nota, inflati nō possunt currere: ita nec isti ad regnum cælorum. De secundo, nota quòd aues cū magnis pedibus capiuntur de facili cum laqueis. Item isti capillos nutriunt, & vestes multiplicant, vt teneri possint à diabolo.

Item isti offendunt { Deum,
Sanctos,
Angelos.

¶ Primum patet, quia templum Dei incendunt, id est, corda inuentium. Psal. Incenderūt igne sanctuarium tuum. Item templum inimici sui, id est, diaboli ponūt in castro suo, & deponunt signum Christi, id est, crucis. Secundum patet, quia in festis sanctorum se ornant. Esa. 3. In die illa auferet, &c. Tertium patet, quia clientulos angelorum mortificant.

Superbia vestium reprehenditur { Pretiositate,
Mollitie,
Superfluitate.

¶ De primo, Luc. 16. Induebatur purpura & bysso. Contra secundum, est consideratio vestium infernalium. Esa. 14. Subter te fletur tinea. De tertio, Iac. 5. Vestimenta vestra à tineis comedita sunt, vnde perticę clamare possunt in die iudicij, quia nimis ornabantur. Nota quòd pellis catti comburitur ne aliquis furere propter pulchritudinem ergo prædicantur vestes.

Item vestis reprehenditur ex { Colore,
Forma,
Ostensione.

De p...

PER FIGURAS.

¶ De primo, Esa. 13. Facies cōbustæ vultus corū. Eiusdem 3. Erit pro zona, &c. De secūdo, Gen. 3. Fecit eis tunicas pelliceas, nota q̄ artifex dolet cuius forma alteratur, sic dominus indignari potest nobis. Contra tertium, quia in Christo apparuit humanitas, latuit quod nobilius fuit, scilicet diuinitas. Nota q̄ circulus est signū vēditionis vini, & frōdes in capite, signū vēditionis equi.

Hypocrita { Homines decipit,
Duplicitate viuūt,
Diabolum se facit.

¶ De primo, nota quod assimilatur vulpi, & falsæ moneræ, & simulacro in horro. De secundo, Deut. 22. Non indueris veste, &c. talis comparatur simiæ, quæ imitatur actus humanos, non tamen est homo. De tertio, 2. Corint. 11. Angelus satanæ trāsfigurat se in angelum lucis. vnde est quasi dēmonijū meridianum.

Item hypocrisis { Animam deturpat,
Spiritus sanctum fugat,
Conspectu Dei se priuat.

¶ Propter primum comparatur sepulchro dealbato, & mirum est, quia omnia sua sunt munda, ipse autem turpis. Tales lauant de foris quod calic. &c. De secundo, Sap. 1. Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum. De tertio, Iob 13. Non veniet in cōspectu eius omnis hypocrita.

Item hypocrita { A Deo maledicetur,
In iudicio confunderur,
Martyr diaboli efficitur.

¶ De primo, Marth. 23. Væ vobis hypocritæ. Nota de secundo, quod accider ei sicut coruo qui accommodauit pennas ab omnibus auibus: quibus ablatis, confusus stetit. De tertio, nota q̄ isti portant crucem sicut Simon Cyrenæus. vnde propter te mortora die.

Item { Virtutes in se corrumpit,
In infernum se demergit,
Lupum se constituit.

¶ De primo, Luc. 12. Attendite à fermento Pharisei. Isti sunt quasi arbores cum foliis sine fructu. De secundo, Apoc. 6. Ioānes vidit equum pallidum, & infernus sequebatur eum, & qui se debat super eum, nomē illi mors. Sic isti sunt equus pallidus per sanctitatem quam prætendunt. Mat. 6. Exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes, & mors. id est, diabolus equitat eos, infernus autē sequitur, id est, æterna damnatio. De tertio, Marth. 7. Veniunt in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt

S V M M A V I R T. E T V I T.

sunt lupi rapaces: quia hypocritæ spoliant homines.

Mala locutio { Angelos fugat,
 Pixidem Christi deturpat,
 A gratia cor euacuat.

De primo, exemplum in Vitis patrum, de porcis qui venerunt
 &c. Secundū patet, cū enim homo cōmunicat os suum, quali
 pixis Christi est. De 3. Eccle. 20. Gratia stultorum effundentur.

Item mala locutio { Nocet loquenti,
 Nocet audienti,
 Et illi de quo fit sermo.

¶ Primum patet, quia talis aperit inimicis suis portas castri sui.
 Jeremia nono: Intrauit mors per fenestras. De secundo, Iacob.
 tertio. Lingua inquietum malum est. Propter tertium compa-
 ratur gladio & sagittæ, quia nocet à remotis. Psal. Acuerunt lin-
 guas suas sicut serpentes.

Item { Vagum reddit,
 In iudicio confundit,
 In inferno punit.

¶ De primo, exemplum in equo sine fræno, & naui sine guber-
 naculo, & momento in statera, quod inclinatur ybi maius est
 pondus: sic qui de terra est, de terra loquitur. De secundo, Matt.
 12. De omni verbo otioso, &c. ergo & de nociuo. De tertio, Luc.
 16. Mitte Lazarum vt intingat, &c. Apoc. decimosexto: Cōman-
 ducauerunt linguas suas præ dolore. Propter hæc omnia tribus
 annis quidam portauit lapidē in ore, ne verbis excederet. Nota
 etiā exemplum de duabus mulieribus in Vitis patrum, quæ
 disponebant non loqui secularia.

BLASPHEMIA { Essentialiter damnat,
 Subito mortificat,
 Insanum demonstrat.

¶ De primo, Matt. 12. Spiritus blasphemiae non remittetur. De
 secundo patet, quia saepe videtur quod vel exilit oculus, vel lin-
 gua punitur. Exemplum de illo qui voluit sagittare Deum, &
 sagitta rediit cruentata. Tertium patet, quia canis non mordet
 dominum suum nisi sit rabidus.

Item talis { Iudæos superat,
 Deum sine causa inhonorat,
 Mala pro bonis donat.

¶ Primum patet, quia Iudæi blasphemant tantū mortalem &
 ignoranter, iste immortalem & scienter. Item peior est bufone
 & serpente, quia omnis creatura Deum laudat suo modo: iste au-
 tem

PER FIGURAS.

tem vituperat. De secundo, Ierem. 2. Quid inuenerunt in me patres vestri? Item Michæ 6. Popule meus, quid feci tibi, &c. unde homo facit Deo quod non faceret gartioni. De tertio, Psal. Retribuebant mihi mala pro bonis.

Item talis { In statuam salis se conuertit,
 { Ordinem diuinum peruertit,
 { De alieno se intromittit.

¶ De primo, in Vitis patrum, Qui querulosus est, monachus nō est: quasi dicat, idolum est, siue itatua, & simulacrum. Secundum patet, quia plus ponderat pabulum quā pacem: mirum esset si mortuus loqueretur vel iumentum. Ipsi autē tales sūt. Psal. vt iumentū factus sum. Sed isti assueti monstris, vt Balaam, nō curant. De tertio, Ber. Qui curam vestri semel nobis cōmissis, &c.

MYRMVRATORIS in claustro { Fel in escam Dei ponunt,
 { Vacuos gratia se ostēdunt,
 { De alieno se intromittunt.

¶ De primo, Psalm. Dederunt in escam meam fel. Secundum patet: quia crepāt ad ignem tribulationis, sicut vasa vacua. Item vt currus nō vnctus murmurant. Ecclesia. trigesimo tertio: Præcordia fatui quasi rota carri. de hoc potest dici, Ecce homo plenus querela, falsus Dei cultor. De tertio, Bern. Dominus docet animas in hoc mundo perdere, hypocritas saluate, cuius consilio acquiesces, cuius vis esse discipulus. Idem, Puta te quæso esse monachum, non medicum.

PERIURVS { Manum diabolo porrigit,
 { Sigillum domini corrumpit,
 { Peiorem diabolo se ostendit.

¶ Primum patet, quia manum contra Deū extendit, vnde quando talis se benedicit, hoc manu diaboli facit. Secundum patet, quia scripturam sanctam vel reliquias ducit in testimonium de falso. Vnde excommunicatus est, sicut qui bullam domini papæ falsificat. Tertium patet similiter: quia licet diabolus sit mendax & pater eius, non tamen periurus est.

MENDAX { Deum contemnit,
 { Proximum fallit,
 { Seipsum lædit.

¶ Primum patet, quia veritatem necat, Deus autem est veritas. Secundum patet, quia est velut denarius falsus: maxime enim fallit in mercationibus. Vnde Cain legitur primus mendax, qui interpretatur maledictionem passus. De tertio, Act. 5. de Anania, &c. Sapient. x. Os quod mentitur occidit animam.

Item

SVMMA VIRT. ET VIT.

Item } Diabolo assimilatur,
 } Filius diaboli ostenditur,
 } In lingua punietur.

¶ De primo, Ioan. 8. Mendax est, & pater eius. Genes. 3. Nequam moriemini, &c. De secundo, Ioan. 8. Vos ex patre diabolo estis. De tercio, Sap. 11. Per quæ quis peccat, per hæc & punietur.

BILINGVIS est } Deo odiosus,
 } Sibi damnosus,
 } Proximo monstruosus.

¶ De primo, Prouer. 8. Os bilingue detestor, &c. quia tales sunt Apostoli diaboli, loquuntur enim variis linguis. De secundo, Eccl. 28. Susurro & bilinguis maledictus: multos enim turbant pacem habentes. Iste est similis serpenti qui tortuosum habet incessum, quia modo mouetur huc amabiliter loquendo, modo illuc detrahendo vel deridendo. Tertium patet, quia duplicem videtur habere linguam. vnde exemplum in Auiano, de illo qui propter duplicem statum expulsus est. Gen. 27. Vox quidem vox Iacob. vnde versus, Si Deus elinguem faceret quemcunque bilinguem, Vnaquaque die multi fierent Zachariæ.

SEMINATOR discordiæ est } Odibilis Deo,
 } Similis diabolo,
 } Dammandus in iudicio.

¶ De primo, Prou. 6. Septimum detestatur anima eius, &c. Et ob ratio: quia ipse pro concordia voluit mori, & videtur peccatum in spiritum sanctum. De secundo, Ioan. 10. Lupus rapit, & disperdit oves. De tercio, Apostolus Galat. 6. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet.

DERISOR } Deo exprobrat,
 } Se damnat,
 } Proximum irritat.

¶ De primo, Prou. 14. Qui deridet pauperem, exprobrat &c. Hi sunt vulpeculæ quæ demoliuntur vineas. id est bonos: imo quæ si bufones non sustinent odorem florentis vineæ. De secundo, Matthæi quinto: Qui dixerit fratri suo, farue. De tercio, Exo. 22. Si egressus ignis inuenerit spicas. &c. Et post: Reddet damnus qui ignem succenderit: sed iste cor proximi incendit. Isti etiam quasi noctuæ lucem odiunt: & vt Pharao, & Herodes paruulos id est, nouiter conuersos occidunt.

MALEDICVS } Regnum cælorum amittit,
 } Seipsum interficit,
 } Vacuum gratia se ostendit.

PER FIGURAS.

¶ De primo, 1. ad Corint. 6. neque maledici regnum Dei possidebunt. De secundo, Prouer. 26. Qui voluit lapidem, reuertetur ad eum. Augustinus: Dicit malus, domine, occide me. Vilis esset sagitta, quæ emissa perimeret sagittantem. Terrium patet: quia quod est in vase, de vase egreditur. vnde sicut facit, sic fiet ei in iudicio. Gen. 27. Qui maledixerit tibi, sit ille maledictus. ¶ Detractionis tria distinguuntur genera super illud Psal. Detrahentem secretò proximo suo.

Malum de aliquo dicere,
Gaudet { Audita mala cum augmento referre,
Detractiones libenter audire.

¶ De primo, Leuit. 19. Non maledices furdo. Talis est vt canis rabidus mordens retro. Ecclesia. 19. Sicut sagitta in femore canis. De secundo, Leui. 19. Carnem cum sanguine non comedetis. De tertio, dicit Bern. Nescio vtrum maius peccatum sit, detrahere vel detrahentem audire.

Item detractor crudelis est { Sibi,
Deo,
Proximo.

¶ Primum patet, quia os inquinat. Psal. Sepulchrum patens est guttur eorum. vnde comparatur porco, qui rostrum ponit in stercore, & ciconiæ quæ venenosis animalibus pascitur. Secundum patet, quia bonos qui Dei sunt, malos esse dicunt. vnde peiores sunt inferno, qui tantum malos deuorant. De tertio, Eccle. 10. Si mordeat serpens in silen. &c. in sexta feria comedunt carnes: imò vno morcello hominem deuorant, dicentes: Ille nullus est.

A domino maledicatur,
Item detractor { Furi comparatur,
Stultus ostenditur.

¶ De primo, Genes. 4. Maledictus Cain. talis vrsus comparatur, Daniel. 7. qui habebat tres ordines dentium: quia iste sibi nocet, & auditori, & ei cui detrahit. De secundo, Amb. Tolerabiliores sunt qui vestes diripiunt, quam qui famam nostram lacerant: imò quasi lupi qui oues errantes inuadunt, quæ potius essent reducendæ. De tertio, Matt. 7. Eiice primum trabem de oculo tuo. Item nota quod vnus hominis testimonium, vel vilis non est accipiendum. Senec. Non refert de his garsonibus aut superioribus, quia non minus à superiori, quam ab inferiori ferent.

Deum gloria sua priuat,
Adulator { Proximum in peccato ligat,
Contra se maledictionem congregat.

¶ De

SVMMA VIRT. ET VIT.

¶ De primo, Apostolus primæ ad Tim. o. 1. Soli Deo honor & gloria. Secundum patet: quia est quasi cæmentum quo peccator limitatur, vt fortior sit in malo. Esa. 3. Popule meus qui te beat, &c. De tertio, Esa. 5. Vx qui dicunt bonum malum, & malum bonum. Ex isto patet, qd sunt incantatores diaboli: quia dicunt bonum malum, & econuerso. Sed nota qd qui laudem non habet, laudare non potest.

Item talis } Nutritor diaboli dicitur,
Sacerdos eiusdem ostenditur,
Proditor esse probatur.

¶ De primo, Prou. 1. Fili, si te lactauerint peccato. &c. De secundo, Greg. Tunc mortuus mortuum sepelit, cū peccator peccatorum aggere adulationis premit. Vngitur etiã oleo in extremis. Psal. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. De tertio, Luc. 22. Osculo filium hominis tradis: Prou. 27. Meliora sunt vulnere diligentis, quàm fraudulenta oscula.

P. R. R. iactantiam homo } Proprios filios occidit,
Gratiam Dei effundit,
Idolum seipsum facit.

¶ Primum patet: quia bona opera sunt filij Dei, quæ per iactantiam amittimus. De secundo, Eccle. 20. Gratia stultorum effunditur. istis cōtingit sicut gallinæ, quæ cū facit ouum, cantat & sic amittit. Tertium patet: quia seipsum colit per iactantiam. Nota quòd duo sunt in bono opere, gratia videlicet & utilitas. Vnum Deus sibi tenuit, & aliud nobis dedit. Si ergo Deum fradamus in parte sua, ipse fraudabit nos in parte nostra.

MULTILOQVIVM } Iustificationem impedit,
Peccatum inducit,
In iudicio punit.

¶ De primo, Iob vndecimo. Nunquid verbosus iustificabitur quia vbi multū est de palea, parum est de grano. De secundo, Eccl. 10. In multiloquio peccatum non deerit. De tertio, Matth. 12. De omni verbo otioso, &c. propter ista, equo est friznum iugendum, & vineæ sepes.

Item multiloquium } Pacem dissipat,
Hominem præcipitat,
Diabolo viam parat.

¶ De primo, Prouer. 26. Qui imponit stulto silentium, iras mouet. Vnde gladius acutus in vagina seruandus est. Psal. Linguarum gla. acu. Et fera crudelis incarceranda est. Iaco. 3. Lingua nullus hominū domare potest. Secūdū patet, quia fouea calidior

PER FIGURAS.

est, in qua saepe cadens collum sregit. de tertio Iob. 30. Quasi tu pro muro &c.

FRACTIO silentij } Contemplationem impedit,
 } Furem facit,
 } Tempus amittit.

¶ De primo, Thren. 3. sedebit solitarius, & tace. & leua. Nota, foramina obstruenda sunt, ne virtus vini euaporet. Secundum patet quia lingua religiosi prelati est tradita: unde si loquatur sine licentia, violator templi videtur, vel fur. Nota, si brutum animal loquatur, mirum videtur. Psal. Vt iumentum factus sum. De tertio, Greg. Licet fabulari, aiunt, donec hora pertranscat, quam sibi ad poenitentiam agendam, ad obtinendam veniam, ad quaerendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio conditoris indulserat. Nota, quod lingua religiosi est calamus Spiritus sancti, quo non debemus inutiliter uti. Psal. Lingua mea calamus scribae velociter scribentis.

SINGULARITAS } Deo priuat,
 } Mentem sordidar,
 } Animam mortificat.

¶ De primo, Thren. Quomodo sedet sola ciuitas. De secundo Bernat. Vbi angulus, ibi sordes. De tertio, August. Vbi singularitas, ibi angulus.

Item } Lucem fugat,
 } Maledictionem ostendit,
 } Exemplum bonorum destruit.

¶ De primo, Ioan. 3. Qui male agit, odit lucem. Nu meri 11. Extrema castrorum consumpsit ignis talis comparatur vel vespertilioni. De secundo, Ecclesiast. 3. Vae soli. econuerso, Ecce quam bonum & quam iucundum &c. Bernat. Arbitror quod tu qui in congregatione es &c. De tertio Apostolus 1. ad Corinthios 9. Omnibus omnia factus sum &c.

Suspicio } Iudicium contra se prouocat,
 } Officium diuinum usurpat,
 } Plus alios, quam se, curat.

¶ De primo, Matth. 7. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Secundum patet, quod solus Deus nouit intentionem hominis. De tertio, Bernard. Integritatis tuae &c. talis alienum hortum colit suum relinquit.

Item } Spiritui sancto detrahit,
 } Tempus iudicij praeuenit,
 } Stultum se ostendit.

SVMMA VIRT. ET VIT. PER FIG.

¶ De primo, Ambrosius: Nescit tarda molimma Spiritus sancti
gratia. Actuum 2. Factus est repete de cæl. sonus. Gregorius Qui
videtur male facere, subito potest bonus esse. De secundo, Apo-
stolus 1. ad Corinth. 4. Nolite ante tempus iudicare. Tertiu
ret: quia stultus est qui trabem habens in oculo &c. Item qui
glutiens camelum &c.

FINIS

